

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2016

Marcela Sládková

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta
Centrum školského managementu

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vliv autoevaluace na inovaci školního vzdělávacího programu obchodní
akademie

The impact of self-evaluation on innovation of the school educational
program business academy

Marcela Sládková

Vedoucí práce: PhDr. Václav Trojan, Ph.D.

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Školský management

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Vliv autoevaluace na inovaci školního vzdělávacího programu obchodní akademie vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha 15. dubna 2016

.....

Marcela Sládková

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucímu práce PhDr. Václavu Trojanovi, Ph.D. za metodické vedení, cenné rady a připomínky.

Poděkování patří také mé rodině, která mě po celou dobu studia podporovala a pomáhala.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá vlivem autoevaluace na inovaci školního vzdělávacího programu obchodní akademie. Teoretická část pojednává o právním rámci, vzdělávání, roli ředitele, středního managementu a ostatních aktérů školy v procesu autoevaluace, zaměřeném na školní vzdělávací program a jeho úpravy. Praktická část navazuje na problematiku teoretické části a je založena na výzkumu daného tématu mezi řediteli obchodních akademií.

KLÍČOVÁ SLOVA

autoevaluace, školní vzdělávací program, inovace ŠVP, vzdělávání, ředitel, obchodní akademie

ANNOTATION

This thesis deals with the influence of self-evaluation on innovation of school educational program of business academy. The theoretical part discusses the legal framework of education, the role of headmasters, middle management and other members of the school self-evaluation process, focusing on the school education program and its modifications. The practical part follows the theoretical part of the issue and is based on research of the topic among business school headmasters.

KEYWORDS

self-evaluation, school educational program, innovation, education, headmaster, business academy

Obsah

Úvod	6
1 Právní rámec	7
1.1 Kurikulární reforma	8
1.2 Autoevaluace	9
1.2.1 Oblasti autoevaluace.....	9
2 Vzdělávání v obchodních akademiích.....	11
2.1 Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání 63-41-M/02.....	13
2.2 Školní vzdělávací program a učební plán	16
2.3 Maturitní zkouška a uplatnění absolventa	22
3 Autoevaluace školního vzdělávacího programu obchodní akademie.....	24
3.1 Fáze autoevaluace	25
3.2 Role ředitele školy v rámci autoevaluačního procesu	26
3.3 Role středního managementu v procesu autoevaluace	26
3.4 Role ostatních aktérů školy v rámci autoevaluace ŠVP.....	27
4 Inovace ve vzdělávání	29
4.1 Inovace školního vzdělávacího programu v návaznosti na autoevaluaci	30
5 Cíl výzkumného šetření	32
5.1 Formulace výzkumného předpokladu a otázek.....	32
6 Metody sběru dat	33
7 Průběh výzkumného šetření.....	35
8 Výsledky výzkumného šetření	36
9 Shrnutí výsledků výzkumného šetření.....	58
Závěr.....	64
Seznam použité literatury	66
Seznam použitých zkratk	67
Seznam příloh.....	68

Úvod

Od školního roku 2009/2010 začaly obchodní akademie vyučovat podle vlastních školních vzdělávacích programů. Tato povinnost stanovená školským zákonem dala ředitelům škol možnost zpracovat společně se svým týmem pedagogů závazný vzdělávací dokument, který by byl v souladu s rámcovým vzdělávacím programem a vizí školy. Ředitelé museli přesvědčit učitele, že se jedná nejen o legislativní povinnost, ale zároveň i o výzvu. Ke školnímu vzdělávacímu programu se zpočátku stavěli negativně i někteří ředitelé. Tvorba školního vzdělávacího programu vyžadovala časovou náročnost, odpovědnost, schopnost komunikace a týmové práce. Velkou roli hrála také kvalita školení, kterých se ředitelé škol účastnili, aby mohli předávat učitelům potřebné informace. Nejsložitější však bylo motivovat pedagogy a úspěšně připravovat vlastní školní vzdělávací program, který sice musel odpovídat rámcovému vzdělávacímu programu, ale zároveň také konkrétním podmínkám školy, průběhu vzdělávání, výsledkům vzdělávání žáků, sociálním partnerům, dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků i ekonomickým zdrojům. Jsou to kritéria, která lze sledovat, neboť patří mezi hlavní oblasti vlastního hodnocení školy tzv. autoevaluace.

Obchodní akademie mají za sebou již první čtyřletý cyklus od zavedení vlastního ŠVP. Během této doby měly možnost na základě autoevaluace provádět úpravy a do dalšího cyklu svůj školní vzdělávací program inovovat.

Cílem závěrečné bakalářské práce je popsat oblasti autoevaluace, na které se management obchodní akademie zaměřuje v souvislosti s inovací ŠVP. Zjistit možné úpravy a jejich četnost.

Teoretická část závěrečné bakalářské práce je zpracována na základě odborné literatury, legislativy a dostupných internetových zdrojů.

V praktické části jsou na základě výzkumných otázek a předpokladů zpracovány a zhodnoceny výsledky nestandardizovaných rozhovorů a dotazníkového šetření.

Výstupem bakalářské práce jsou získané informace o současném vlivu autoevaluace na inovaci školního vzdělávacího programu v obchodní akademii a doporučení ředitelům těchto a podobných typů škol, které by mělo přispět ke zkvalitňování školního vzdělávacího programu jako živého dokumentu školy.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Právní rámec

Zákon č. 561/2004 Sb. ze dne 24. září 2004 (školský zákon) „upravuje předškolní, základní, střední, vyšší odborné a některé jiné vzdělávání ve školách a školských zařízeních, stanoví podmínky, za nichž se vzdělávání a výchova uskutečňuje, vymezuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob při vzdělávání“ (školský zákon, § 1). Podle § 3 školského zákona „Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „ministerstvo“) zpracovává Národní program vzdělávání, projednává jej s vybranými odborníky z vědy a praxe, s příslušnými ústředními orgány, příslušnými organizacemi zaměstnavatelů s celostátní působností a s kraji a předkládá jej vládě k projednání. Vláda předkládá Národní program vzdělávání Poslanecké sněmovně a Senátu Parlamentu ke schválení. Národní program vzdělávání rozpracovává cíle vzdělávání stanovené tímto zákonem a vymezuje hlavní oblasti vzdělávání, obsahy vzdělávání a prostředky, které jsou nezbytné k dosahování těchto cílů. Národní program vzdělávání ministerstvo zveřejňuje vždy způsobem umožňující dálkový přístup.“ Zákon dále vymezuje systém vzdělávacích programů. „Pro každý obor vzdělání v základním a středním vzdělávání a pro předškolní, základní umělecké a jazykové vzdělávání se vydávají rámcové vzdělávací programy. Rámcové vzdělávací programy vymezují povinný obsah, rozsah a podmínky vzdělávání; jsou závazné pro tvorbu školních vzdělávacích programů, hodnocení výsledků vzdělávání dětí a žáků, tvorbu a posuzování učebnic a učebních textů a dále závazným základem pro stanovení výše finančních prostředků přidělovaných podle § 160 a 162. Vzdělávání v jednotlivé škole a školském zařízení se uskutečňuje podle školních vzdělávacích programů“ (školský zákon, § 3). Ředitel školy a školského zařízení podle § 164 školského zákona „rozhoduje ve všech záležitostech týkajících se poskytování vzdělávání a školských služeb, pokud zákon nestanoví jinak, odpovídá za to, že škola a školské zařízení poskytuje vzdělávání a školské služby v souladu se školským zákonem a vzdělávacími programy, má odpovědnost za odbornou a pedagogickou úroveň vzdělávání a školských služeb.“ Podle § 168 školského zákona se k návrhům školních vzdělávacích programů vyjadřuje školská rada, kterou školský zákon v § 167 vymezuje jako „orgán školy umožňující zákonným zástupcům nezletilých žáků, zletilým žákům a studentům, pedagogickým pracovníkům školy, zřizovateli a dalším osobám podílet se na správě školy.“

„Národní program rozvoje vzdělávání v České republice vznikl na základě usnesení vlády České republiky č. 277 ze dne 7. dubna 1999, která v něm – v návaznosti na programové prohlášení z července 1998 – schválila hlavní cíle vzdělávací politiky. Přijaté cíle se staly východiskem „Koncepce vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v České republice“ zveřejněné Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy dne 13. května 1999“ (Národní program rozvoje vzdělávání v České republice, 2001, s. 5). „Národní program rozvoje vzdělávání – dokument české vzdělávací politiky označovaný běžně jako Bílá kniha. Byl vypracován týmem odborníků na zadání MŠMT ČR, předcházela mu veřejná diskuse. Dokument byl schválen na zasedání vlády ČR dne 7. 2. 2001 a samostatně publikován. Obsahuje obecné národní cíle vzdělávání, principy vzdělávací politiky a financování“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 166). Dosud nebyl tento dokument nahrazen. „Národní cíle vzdělávání - cíle obsažené v legislativních dokumentech nebo v programech perspektivního rozvoje školství. Usměrnují vývoj a úroveň školství a vzdělávání, ovlivňují další rozvoj společnosti“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 166).

1.1 Kurikulární reforma

„Jednou z hlavních událostí reformy školského systému a vzdělávání posledních několika let – a vůbec nejdůležitější změnou v oblasti kurikula – byla kurikulární reforma, kdy přešla odpovědnost za výběr učiva ze státu (viz všem známé „osnovy“) na jednotlivé školy a jejich pedagogický sbor.“ (Walterová, Černý, Greger, Chvál, 2010, s. 162)

„Národní kurikulum - kurikulum garantované státem, společný národní rámec vymezující cíle a obsah školního vzdělávání zpravidla na úrovni ISCED 1-3. Termín byl zaveden zákonem v r. 1988 v Anglii (angl. national curriculum). Dnes je běžný v mezinárodní pedagogice a používáný v řadě zemí. Zahrnuje obecné cíle školního vzdělávání, základní složky učiva, stanovuje cíle, kterých mají žáci dosáhnout v určitých věkových obdobích a cílům odpovídající vzdělávací standardy, a obsahuje směrnice k realizaci ve školách. V ČR není národní kurikulum se všemi složkami dosud zkonstruováno. Dosud nebyl vypracován Státní vzdělávací program, který je uveden ve školském zákonu (2004).“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 166)

„Nový systém tvorby vzdělávacích programů je pouze jedním z článků kurikulární reformy. Dalším je změna vlastního procesu výuky, její modernizace s cílem zlepšit kvalitu vzdělávání a připravenost žáků na život v 21. století.“ (Rámcový vzdělávací program, s. 2)

1.2 Autoevaluace

Pojem autoevaluace „je nový termín v české vzdělávací politice, označující vlastní hodnocení (sebehodnocení) školy. Autoevaluace je chápána jako významný nástroj monitorování a hodnocení práce školy, součást strategie řízení kvality a rozvoje školy jako učící se organizace. Účastníci autoevaluace jsou učitelé, žáci a vedení školy i rodiče, hodnocení probíhá uvnitř školy“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 24). „Autoevaluace je systematický, naplánovaný a řízený proces popisu hodnocení kvality práce školy, její součásti nebo jednotlivých pracovníků. Jedná se o zásadní a nezastupitelný proces kombinující jednotlivé manažerské funkce s reflexí dosavadního průběhu, porovnávající aktuální stav s naplánovanou podobou“ (Trojan, 2014, s. 65).

Hodnocení školy se podle školského zákona uskutečňuje jako vlastní hodnocení školy a hodnocení Českou školní inspekcí (školský zákon, § 12). Novelou školského zákona (zákon č. 472/2011 Sb., § 12 odst. 2 a § 28 odst. 1 písm. e) došlo ke zrušení povinnosti škol zpracovávat zprávu o vlastním hodnocení školy, které zůstalo ponecháno jako podklad pro zpracování výroční zprávy o činnosti školy. K 1. červenci 2012 byla také novelizována vyhláška č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení ve znění vyhlášky č. 225/2009 Sb.

1.2.1 Oblasti autoevaluace

„Hlavní oblasti vlastního hodnocení školy jsou vždy:

- a) podmínky ke vzdělávání,
- b) průběh vzdělávání,
- c) podpora školy žákům a studentům, spolupráce s rodiči, vliv vzájemných vztahů školy, žáků, rodičů a dalších osob na vzdělávání,
- d) výsledky vzdělávání žáků a studentů,
- e) řízení školy, kvalita personální práce, kvalita dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků,
- f) úroveň výsledků práce školy, zejména k podmínkám vzdělávání a ekonomickým zdrojům.“ (Vyhláška č. 15/2005, § 8, odst. 2)

„Specifikace oblastí autoevaluace (Poláchová Vašátková, 2011, s. 48) je v příkladech škol velmi často spojována s realizací analýzy SWOT. Zjištění v ní učiněná poukazují buď na určitou silnou, nebo naopak slabou stránku školy, což v obou případech vyžaduje ze strany školy zvláštní péči.“

„Donedávna byly pro české školy závazné všechny oblasti autoevaluace uvedené v příslušné vyhlášce, nyní jsou to zejména ty, které si školy stanoví ve svém školním vzdělávacím programu.“ (Poláchová Vašátková, 2011, s. 19)

2 Vzdělávání v obchodních akademiích

Obchodní akademie jsou zřízeny ve všech krajích České republiky a podle databáze internetového portálu SeznamŠkol.eu působí na území ČR 150 obchodních akademií z celkového počtu 1 484 středních škol.

Tabulka č. 1

Školy s možností studia oboru vzdělání 63-41-M/02 Obchodní akademie (bez rozdílu zřizovatele)

Kraj	Počet	Kraj	Počet
Jihočeský	12	Moravskoslezský	15
Jihomoravský	13	Olomoucký	7
Karlovarský	5	Pardubický	5
Hlavní město Praha	20	Plzeňský	7
Vysočina	8	Středočeský	15
Královéhradecký	15	Ústecký	15
Liberecký	8	Zlínský	5

www.seznamskol.eu

Obrázek č. 1

Zdroj: www.zemepis.com

„Vzdělávání vymezené v RVP vychází ze čtyř cílů vzdělávání pro 21. století formulovaných komisí UNESCO (tzv. Delorovy cíle): učit se poznávat, učit se učit, učit se být, učit se žít s ostatními“ (Rámcový vzdělávací program, s. 2).

Cílem vzdělávání v obchodních akademiích je „přípravit žáka na úspěšný, smysluplný a odpovědný osobní, občanský i pracovní život v podmínkách měnícího se světa, tzn.:

- Učit se poznávat, tj. osvojit si nástroje pochopení světa a rozvinout dovednosti potřebné k učení se, prohloubit si v návaznosti na základní vzdělání poznatky o světě a dále je rozšiřovat.
- Učit se pracovat a jednat, tj. naučit se tvořivě zasahovat do prostředí, které žáky obklopuje, vyrovnávat se s různými situacemi a problémy, umět pracovat v týmech, být schopen vykonávat povolání a pracovní činnosti, pro které byl připravován.
- Učit se být, tj. rozumět vlastní osobnosti a jejímu utváření, jednat v souladu s obecně přijímanými morálními hodnotami, se samostatným úsudkem a osobní zodpovědností.
- Učit se žít společně, učit se žít s ostatními, tj. umět spolupracovat s ostatními, být schopen podílet se na životě společnosti a nalézt v ní své místo.“ (Rámcový vzdělávací program, s. 5 a 6)

„Střední vzdělávání rozvíjí vědomosti, dovednosti, schopnosti, postoje a hodnoty získané v základním vzdělávání důležité pro osobní rozvoj jedince. Poskytuje žákům obsahově širší všeobecné vzdělání nebo odborné vzdělání spojené se všeobecným vzděláním a upevňuje jejich hodnotovou orientaci. Střední vzdělávání dále vytváří předpoklady pro plnoprávný osobní a občanský život, samostatné získávání informací a celoživotní učení, pokračování v navazujícím vzdělávání a přípravu pro výkon povolání nebo pracovní činnosti.“ (Školský zákon, § 57)

V obchodní akademii se vzdělávání „člení na teoretické a praktické vyučování a výchovu mimo vyučování. Praktické vyučování se člení na učební a odbornou praxi, uskutečňuje se ve školách a školských zařízeních nebo na pracovištích fyzických a právnických osob, které mají oprávnění k činnosti související s daným oborem vzdělání a uzavřely se školou smlouvu o obsahu a rozsahu praktického vyučování a podmínkách pro jeho konání. Na žáky se při praktickém vyučování vztahují ustanovení zákoníku práce.“

(Školský zákon, § 65)

„Dokladem o dosažení středního vzdělání s maturitní zkouškou je vysvědčení o maturitní zkoušce.“ (Školský zákon, § 72)

2.1 Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání 63-41-M/02

Rámcový vzdělávací program vydalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy dne 28. června 2007, pod č. j. 12698/2007-23.

„Rámcové vzdělávací programy vydává ministerstvo po projednání s příslušnými ministerstvy. Rámcové vzdělávací programy pro odborné vzdělávání projednají ministerstva před jejich vydáním s příslušnými ústředními odborovými orgány, příslušnými organizacemi zaměstnavatelů s celostátní působností a kraji. Rámcové vzdělávací programy je možné v závažných případech měnit, a to s účinností nejdříve od začátku následujícího školního roku, pokud nejde o změny vyplývající z platných právních předpisů. V takovém případě ministerstvo, které rámcový vzdělávací program vydalo, zveřejní změnu s dostatečným časovým předstihem. Rámcové vzdělávací programy a jejich změny zveřejňují ministerstva, která je vydala, vždy způsobem umožňujícím dálkový přístup.“ (školský zákon, § 4)

„RVP pro střední odborné vzdělávání usilují o lepší uplatnění absolventů středního odborného vzdělávání na trhu práce a jejich připravenost dále se vzdělávat, popřípadě se bezproblémově rekvalifikovat, a vést kvalitní osobní i občanský život.“ (Rámcový vzdělávací program, s. 2)

„Požadavky na odborné vzdělávání a způsobilosti (kompetence) absolventů vycházejí z požadavků trhu práce popsaných v profesních profilech a kvalifikačních standardech, na jejichž zpracování se podíleli představitelé zaměstnavatelů. RVP jsou zpracovány tak, aby zajišťovaly srovnatelnou úroveň odborného vzdělávání a přípravy všech absolventů a aby zároveň umožňovaly škole reagovat na potřeby trhu práce v regionu nebo vytvářet odborná zaměření pro určité skupiny odborných činností. RVP kladou důraz na význam všeobecného vzdělání pro rozvoj žáků a na jeho průpravnou funkci pro odborné vzdělávání a pro získání kompetencí potřebných k výkonu povolání. Všeobecné vzdělávání je důležité pro celoživotní vzdělávání (učení), pro porozumění současným jevům ve společnosti i rychlému vývoji vědy a techniky a pro přizpůsobení se měnícím i pracovním podmínkám. Oblasti všeobecného vzdělávání jsou jednotné pro celý stupeň vzdělání a navazují na RVP základního vzdělávání. Oblast odborného vzdělávání je zpracována samostatně pro jednotlivé obory vzdělání, i když se v některých oborech vzdělání mohou vzhledem

k jejich charakteru objevit obdobné obsahové okruhy. RVP stanovují i tzv. průřezová témata (Občan v demokratické společnosti, Člověk a životní prostředí, Člověk a svět práce, Informační a komunikační technologie), která plní zejména výchovnou a motivační funkci. Škola je může realizovat nejen ve výuce, ale také jinými aktivitami. Struktura RVP vychází z požadavků na RVP vymezených ve školském zákoně. RVP mají 12 kapitol, z nichž některé jsou společné pro všechny RVP.“ (Rámcový vzdělávací program, s. 3)

„Vzdělávání v oboru směřuje v souladu s cíli středního odborného vzdělávání k tomu, aby si žáci vytvořili, v návaznosti na základní vzdělávání a na úrovni odpovídající jejich schopnostem a studijním předpokladům, následující klíčové a odborné kompetence.

Klíčové kompetence:

- kompetence k učení;
- kompetence k řešení problémů;
- komunikativní kompetence;
- personální a sociální kompetence;
- občanské kompetence a kulturní povědomí;
- kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám;
- matematické kompetence;
- kompetence využívat prostředky informačních a komunikačních technologií a pracovat s informacemi.

Odborné kompetence:

- aplikovat poznatky z oblasti práva v podnikatelské činnosti;
- provádět typické podnikové činnosti;
- efektivně hospodařit s finančními prostředky;
- dbát na bezpečnost práce a ochranu zdraví při práci;
- usilovat o nejvyšší kvalitu své práce, výrobků nebo služeb;
- jednat ekonomicky a v souladu se strategií udržitelného rozvoje.“

(Rámcový vzdělávací program, s. 7 až 12)

Obor vzdělání 63-41-M/02 lze podle RVP realizovat v těchto formách vzdělávání:

- 4 roky v denní formě vzdělávání;
- 1 – 2 roky v denní formě vzdělávání ve zkráceném studiu pro absolventy oborů vzdělání ukončených maturitní zkouškou.

Večerní, dálkové, kombinované nebo distanční vzdělávání je nejvýše o 1 rok delší než vzdělávání v denní formě.

Dosaženým stupněm vzdělání je střední vzdělání s maturitní zkouškou. (Rámcový vzdělávací program, s. 12)

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy provedlo s účinností od 1. září 2015, počínaje 1. ročníkem vzdělávání změnu rámcového rozvržení obsahu vzdělávání 63-41-M/02 Obchodní akademie u matematického vzdělávání. Minimální počet vyučovacích hodin za celou dobu vzdělávání upraven z 8 hodin na 10, časová dotace Disponibilních hodin se za celou dobu vzdělávání snižuje z 35 na 33 hodiny.

Tabulka č. 2: **Rámcové rozvržení obsahu vzdělávání pro denní studium**

(upravený Rámcový vzdělávací program 63-41-M/02 od 1. září 2015)

Vzdělávací oblasti a obsahové okruhy	Minimální počet vyučovacích hodin za studium	
	týdenních	celkový
Jazykové vzdělávání		
- český jazyk	5	160
- dva cizí jazyky	18	576
Společenskovědní vzdělávání	5	160
Přírodovědné vzdělávání	4	128
Matematické vzdělávání	10	320
Estetické vzdělávání	5	160
Vzdělávání pro zdraví	8	256
Vzdělávání v informačních a komunikačních technologiích	6	192

Písemná a ústní komunikace	4	128
Podnik, podnikové činnosti, řízení podniku	16	512
Finance, daně, finanční trh	9	288
Tržní ekonomika, národní a světová ekonomika	5	160
Disponibilní hodiny	33	1 056
Celkem	128	4 096

Zdroj: MŠMT, Rámcový vzdělávací program 63-41M/02

Poznámka: do ŠVP musí být zařazena odborná praxe v minimálním rozsahu 160 hodin za studium, která se uskutečňuje na pracovištích fyzických nebo právnických osob, které mají oprávnění k činnosti související s daným oborem.

Počet týdenních vyučovacích hodin ve večerní formě vzdělávání činí 10 – 18 hodin týdně, počet hodin konzultací v ročníku v dálkové formě vzdělávání činí 200 – 220 hodin za rok.

2.2 Školní vzdělávací program a učební plán

„Školní vzdělávací program pro vzdělávání, pro nějž je podle § 3 odst. 2 vydán rámcový vzdělávací program, musí být v souladu s tímto rámcovým vzdělávacím programem; obsah vzdělávání může být ve školním vzdělávacím programu uspořádán do předmětů nebo jiných ucelených částí učiva (například modulů). Školní vzdělávací program vydává ředitel školy nebo školského zařízení. Školní vzdělávací program ředitel školy nebo školského zařízení zveřejní na přístupném místě ve škole nebo školském zařízení; do školního vzdělávacího programu může každý nahlížet a pořizovat si z něj opisy a výpisy, anebo za cenu v místě obvyklou může obdržet jeho kopii. Poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím tím není dotčeno.“ (Zákon č. 561/2004 Sb., § 5)

„Rámcové rozvržení obsahu vzdělávání je východiskem pro tvorbu učebních plánů ve ŠVP. Do učebního plánu školního vzdělávacího programu se zařazují vyučovací předměty, které se vytvářejí na základě vzdělávacích oblastí a obsahových okruhů stanovených v rámcovém rozvržení obsahu vzdělávání. Stanovené vzdělávací oblasti a obsahové okruhy a jejich minimální počty vyučovacích hodin jsou závazné, jejich dodržení ve ŠVP musí být prokazatelné. Disponibilní hodiny jsou určeny pro vytváření profilace ŠVP, realizaci průřezových témat, posílení hodinové dotace jednotlivých vzdělávacích oblastí a

obsahových okruhů, pro podporu zájmové orientace žáků, pro zavádění výuky dalšího cizího jazyka. Minimální počet vyučovacích hodin za celou dobu vzdělávání je 128, maximální 140.“ (Rámcový vzdělávací program, s. 54)

„ŠVP představují nižší úroveň kurikulárních programů, podle nichž se uskutečňuje vzdělávání v konkrétní škole. Posilují autonomii a současně zvyšují zodpovědnost školy.“ (Walterová, Černý, Greger, Chvál, 2010, s. 157)

„ŠVP obsahuje tyto části:

- úvodní identifikační údaje;
- profil absolventa;
- charakteristiku vzdělávacího programu;
- učební plán;
- přehled rozpracování obsahu vzdělávání v RVP do ŠVP;
- učební osnovy pro všechny předměty uvedené v učebním plánu nebo vzdělávací moduly, popř. i ukázkou žakovského projektu na podporu klíčových kompetencí;
- popis materiálního a personálního zajištění výuky v daném ŠVP a oboru vzdělání (nikoli obecný popis materiálních podmínek školy);
- charakteristiku spolupráce se sociálními partnery při realizaci daného ŠVP.“ (Rámcový vzdělávací program, s. 65)

V úvodních identifikačních údajích musí být (podle RVP, s. 65) uveden „název a adresa školy, zřizovatel; název školního vzdělávacího programu; kód a název oboru vzdělání; popř. název odborného zaměření pokud není názvem ŠVP; stupeň poskytovaného vzdělání; délka a forma vzdělávání; platnost ŠVP od (datum), podpis ředitele, razítko školy.“

„**Profil absolventa** (RVP, s. 66) poskytuje informace (zaměstnavatelům a úřadům práce, zájemcům o vzdělávání, institucím profesního poradenství aj. zájemcům) o odborných a osobnostních kvalitách absolventa a pracovních činnostech, pro které bude připravován. Odvíjí se od něj koncepce a obsah celého vzdělávacího programu. Specifikuje kompetence absolventa a výsledky vzdělávání vymezené v RVP z hlediska záměrů školy. Dokument obsahuje název a adresu školy, zřizovatele; název ŠVP, kód a název oboru vzdělání, popř. název odborného zaměření; popis uplatnění absolventa v praxi (výčet typických

pracovních činností, pozic či povolání); očekávané kompetence absolventa; způsob ukončení vzdělávání a potvrzení dosaženého vzdělání, stupeň dosaženého vzdělání.“

„**Charakteristika vzdělávacího programu** (RVP, s. 66) blíže objasňuje celkové pojetí vzdělávání v daném programu vyjadřující charakter pedagogické koncepce, kterou škola hodlá uskutečňovat. Dále popisuje organizaci výuky, realizaci praktického vyučování, klíčových kompetencí, průřezových témat a dalších vzdělávacích a mimovyučovacích aktivit podporujících záměr školy v daném ŠVP. Charakterizuje způsob a kritéria hodnocení žáků. Stanoví podmínky přijímání ke vzdělávání včetně předpokladů zdravotní způsobilosti, charakterizuje organizaci, formu a obsah přijímacího řízení, kritéria přijetí žáka ke vzdělávání. Charakterizuje obsah a formu závěrečné nebo profilové části maturitní zkoušky. Uvádí také, ke kterým volitelným zkouškám společné části maturitní zkoušky bude škola žáky připravovat. V ŠVP pro denní formu vzdělávání charakterizuje přístupy ke vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků mimořádně nadaných. Charakteristika se zpracovává pro každou nabízenou formu vzdělávání.“

„**Učební plán** (RVP, s. 66 a 67) se zpracovává samostatně pro každou nabízenou formu vzdělávání. Obsahuje formou tabulky výčet všech vyučovacích předmětů, popř. modulů, jejich hodinovou dotaci a rozvržení do ročníků, celkové počty vyučovacích hodin (za studium, týdně, v ročníku apod. podle formy vzdělávání) i další aktivity školy, které jsou závaznou součástí vzdělávání (např. sportovně výchovkové aj. kurzy, projektové vyučování, odborná praxe). Stanoví závaznost vyučovacích předmětů/modulů, jejich rozdělení na povinné a nepovinné, formu a podíl praktického vyučování. Součástí učebního plánu je rozvržení týdnů ve školním roce a, je-li to potřebné, také poznámky, ve kterých škola objasní některé obsahové a organizační aspekty učebního plánu a výuky. Názvy vyučovacích předmětů škola odvodí od vzdělávacích oblastí a obsahových okruhů vymezených v RVP (od kurikulárních rámců), popř. si stanoví vlastní název. Název předmětu musí být v souladu s jeho obsahem.“

Tabulka č. 3

UČEBNÍ PLÁN OA

Název ŠVP	Obchodní akademie Holešovice
Kód a název oboru vzdělání	63-41-M/02 Obchodní akademie
Stupeň vzdělání	střední vzdělání s maturitní zkouškou
Délka a forma vzdělání	čtyřleté denní studium
Platnost ročníkem	od 1. září 2014 počínaje prvním

I. Předměty povinného základu					
A. Předměty všeobecně vzdělávací					
Předmět	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	CELKEM
Český jazyk a literatura	3	3	4	5	15
Matematika	3	3	2	2	10
1. cizí jazyk	3	3	3	3	12
2. cizí jazyk	3	3	3	3	12
Dějepis	2	2	0	0	4
Hospodářský zeměpis	2	2	0	0	4
Společenské vědy	2	2	2	0	6
Moderní dějiny	0	0	0	2	2
Základy přírodních věd	2	2	0	0	4
Tělesná výchova	2	2	2	2	8
CELKEM	22	22	16	17	77
B. Předměty odborné					
Předmět	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	CELKEM
Ekonomika	3	3	3	3	12
Ekonomická statistika	0	1	0	0	1
Hospodářské výpočty	0	1	0	0	1
Účetnictví	0	3	3	3	9
Účetní software	0	0	1	2	3
Právo	0	0	2	2	4
Studentská firma	0	0	2	0	2
Informační technologie	2	2	1	1	6
Písemná a elektronická komunikace	2	2	1	1	6
Učební praxe	1	0	0	0	1
Odborná praxe	0	2 týdny	3 týdny	0	5 týdnů
CELKEM	8	12	13	12	45
CELKEM	30	34	29	29	122

II. Předměty volitelné					
A. Předměty volitelné odborné (žáci si od 3.r. volí jeden odborný předmět)					
Předmět	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	CELKEM
Mezinárodní obchod	0	0	2	2	4
Bankovníctví	0	0	2	2	4
Cestovní ruch	0	0	2	2	4
Marketing a management	0	0	2	2	4
Management sportu	0	0	2	2	4
CELKEM	0	0	2	2	4
B. Předměty volitelné maturitní					
Předmět	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	CELKEM
Matematika cvičení	0	0	2	2	4
Konverzace v cizím jazyce (AKV, NKV, SKV)	0	0	2	2	4
CELKEM	0	0	2	2	4
Počet odučených hodin za týden					
Ročník	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	CELKEM
CELKEM	30	34	33	33	130
C. Předměty volitelné nepovinné					
Předmět	1. ročník	2. ročník	3. ročník	4. ročník	CELKEM
Příprava na VŠ	0	0	2	2	2
Anglický jazyk	0	0	2	2	4
Německý jazyk	0	0	2	2	4
Španělský jazyk	0	0	2	2	4
Účetní seminář	0	1	1	1	3
Seminář	0	0	0	2	2
Finanční gramotnost	0	1	0	0	2
Ekonomický seminář	0	0	1	1	2
Sportovní hry	0	0	0	0	4
CELKEM	2	2	2	2	4

Zdroj: Učební plán OA Holešovice

Přehled rozpracování obsahu vzdělávání v RVP do ŠVP „zpracovaný nejlépe formou tabulky (RVP, s. 67) ukazuje, jak škola rozpracovala obsah vzdělávání vymezený

v kurikulárních rámcích a v časovém rozvržení obsahu vzdělávání do vyučovacích předmětů a jejich hodinových dotací, popř. i do dalších aktivit.“

Učební osnovy nebo vzdělávací moduly (RVP, s. 67) „vyjadřují výsledky a obsah vzdělávání v jednotlivých vyučovacích předmětech, a to v souladu s RVP, profilem absolventa ŠVP, hodinovou dotací o předmětu a se vzdělávacími potřebami a možnostmi žáků (včetně žáků vyžadujících speciální přístup, žáků mimořádně nadaných a žáků dospělých).“

„Pro uskutečňování vzdělávání v souladu s daným RVP je nevyhnutelné vytvářet vhodné realizační podmínky. Podkladem pro jejich stanovení jsou jak obecné požadavky platných právních norem, tak konkrétní požadavky vyplývající z cílů a obsahu vzdělávání v daném oboru. Pouze ucelený, vzájemně se podmiňující komplex těchto požadavků umožní vytvářet optimální vzdělávací prostředí, které je nutnou podmínkou pro úspěšnou realizaci ŠVP a dosažení stanovených cílů a výsledků vzdělávání.

Základní podmínky pro realizaci vzdělávacího programu jsou v RVP vymezeny v obecné rovině a je úlohou každé školy, aby je konkretizovala ve svém vlastním školním vzdělávacím programu podle potřeb oboru, aktuálních cílů a reálných možností.“ (Rámcový vzdělávací program, s. 70)

Personální podmínky (RVP, s. 71) pro ŠVP:

- „odborná a pedagogická způsobilost pedagogických pracovníků, kteří realizují školní vzdělávací program, a plnění dalších kvalifikačních předpokladů nutných k výkonu složitějších, odpovědnějších a náročnějších pedagogických činností a náročnějších řídicích činností;
- soulad vzdělávacích a výchovných činností pedagogických pracovníků s cíli vzdělávání stanovených zákonem a RVP daného oboru vzdělání;
- naplňování práva a povinnosti pedagogických pracovníků na další vzdělávání po dobu pedagogické činnosti.“

Organizační podmínky (RVP, s. 71) ve školním vzdělávacím programu zahrnují „formu vzdělávání, teoretické a praktické vyučování, výchovu mimo vyučování, zabezpečení odborné praxe na pracovištích právnických nebo fyzických osob, realizaci požadavků na rozvoj osvěty, výchovy a vzdělávání v oblasti životního prostředí a výchovy ke zdraví, uplatnění žáků ve světě práce s kompetencemi, které jim pomohou při rozhodování o další

profesní a vzdělávací orientaci, kompetence žáků k efektivnímu využívání informačních a komunikačních technologií, akce školy, které navazují na výuku, programové zařazování problematiky ochrany člověka za mimořádných situací v souladu s právními předpisy pro krizové řízení a civilní nouzové plánování, vzdělávání a integrace žáků se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním a žáků vyžadujících jinou speciální péči, podpora žáků mimořádně nadaných.“

„Jedním z předpokladů pro dobře fungující odborné vzdělávání je vytvoření funkčních vazeb školy s okolním sociálním a pracovním prostředím.

Základní **sociální partneři** školy jsou:

- Rodiny žáků jako rozhodující sociální a kulturní prostředí, které je určující pro vzdělávací předpoklady žáků a volbu jejich vzdělávací cesty.
- Zaměstnavatelé jako klíčoví představitelé světa práce, kteří ovlivňují vzdělávací nabídku školy i poptávku po kvalifikovaných pracovnících.“ (Kašparová a kolektiv autorů, 2008, s. 10).

2.3 Maturitní zkouška a uplatnění absolventa

„Účelem maturitní zkoušky je ověřit, jak žáci dosáhli cílů vzdělávání stanovených rámcovým a školním vzdělávacím programem v příslušném oboru vzdělání, zejména ověřit úroveň klíčových vědomostí a dovedností žáka, které jsou důležité pro jeho další vzdělávání nebo výkon povolání nebo odborných činností.“ (Zákon č. 561/2004 Sb., § 73)

„Maturitní zkouška se skládá ze společné a profilové části. Žák získá střední vzdělání s maturitní zkouškou, jestliže úspěšně vykoná obě části maturitní zkoušky.“ (Zákon č. 561/2004 Sb., § 77)

„Podoba maturitní zkoušky se neustále diskutuje a v současné době jsou zkušebními předměty společné části český jazyk a literatura, cizí jazyk nebo matematika. Žáci mohou konat také maturitní zkoušku z nepovinného předmětu. Z českého jazyka a cizího jazyka žáci skládají zkoušku formou didaktického testu, formou písemné práce a ústní formou před zkušební komisí. V rámci profilové části maturitní zkoušky ředitel školy v souladu s prováděcím právním předpisem určí nabídku povinných a nepovinných zkoušek podle rámcového a školního vzdělávacího programu, včetně formy a témat těchto zkoušek“ (Zákon č. 561/2004 Sb., § 78 a § 79).

U profilové části maturitní zkoušky musí být povinné zkoušky stanoveny tak, „aby nejméně dvě ze tří zkoušek žák konal ze vzdělávací oblasti odborného vzdělávání. Jedna z povinných zkoušek musí být konána formou praktické zkoušky nebo formou maturitní práce a její obhajoby před zkušební maturitní komisí.“

(Rámcový vzdělávací program, s. 13)

Pro konání maturitních zkoušek je závazný školský zákon a vyhláška č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve střední škole maturitní zkouškou, ve znění vyhlášky č. 214/2015 Sb., účinné od 1. září 2015, zveřejněné na stránkách MŠMT.

„Absolvent se uplatní na trhu práce především v ekonomické sféře jako ekonom, účetní, finanční referent, referent marketingu, asistent, sekretářka, obchodní zástupce, referent ve státní správě, bankovní a pojišťovací pracovník a v dalších ekonomicko-administrativních funkcích a pozicích.“ (Rámcový vzdělávací program, s. 12)

Absolvent připravovaný na základě RVP pro obor vzdělání 63-41-M/02 „bude schopen používat dva cizí jazyky jako prostředek profesní komunikace, bude ovládat programové vybavení počítače při řešení ekonomických úloh včetně práce s internetem. Mezi jeho dovednosti patří i vedení účetnictví. Absolvent bude schopen zajišťovat personální agendu malé i velké organizace. Při přípravě absolventa se klade důraz na přesnost, slušné chování, dodržování právních norem a obchodní etiky. RVP vytváří také předpoklady pro to, aby absolvent byl připraven rozvíjet vlastní podnikatelské aktivity.“ (Rámcový vzdělávací program, s. 12)

3 Autoevaluace školního vzdělávacího programu obchodní akademie

Jednotlivé obsahové části školního vzdělávacího programu obchodní akademie, uvedené v kapitole 2.2, je podle mého názoru třeba pravidelně autoevaluovat, neboť naplňování školního vzdělávacího programu patří mezi každodenní činnost školy, směřující k vizi.

„Významným vstupem do plánování školního kurikula je analýza podmínek školy (sebehodnocení školy) a analýza trhu práce na absolventy (spolupráce se sociálními partnery). Analýza podmínek školy, její vzdělávací činnosti a celkového klimatu na škole umožní stanovit, co by se mělo změnit, jaké by měly být koncepční záměry školy, na co (a jak) by měl reagovat školní vzdělávací program. Podobně analýza trhu práce v regionu provedená ve spolupráci s vybranými sociálními partnery ukáže, jak zaměřit vzdělávací strategii školy, jaké přednosti či mezery mají absolventi z pohledu zaměstnavatelů. Zároveň se tím vytvoří předpoklady pro další spolupráci při realizaci výuky podle ŠVP. Lze využít různých nástrojů hodnocení kvality, vždy bychom měli pamatovat na to, že nám jde o informace důležité pro zpracování ŠVP. Hodnocení by tedy mělo vyústit v návrhy na změny.“ (Kašparová a kolektiv autorů, 2008, s. 9).

„Řízení pedagogického procesu je možné pouze na základě periodického vlastního hodnocení procesu vzdělávání, které se neobejde bez nezkreslených informací o okamžitém stavu a vývoji – o cílech a obsahu vzdělávání, o charakteristikách jeho objektů i subjektů, úrovni jejich vzájemného působení a interakcích – o podmínkách, průběhu i výsledcích výchovy a vzdělávání.“ (Trojan, 2014, s. 65)

Podle Trojana (2014, s. 66) „mezi nezbytné aspekty autoevaluace patří plánovitost, objektivnost, systematičnost, pravidelnost a sestavení kritérií“.

„Plán (projekt) autoevaluace má zahrnovat její cíle, příp. zdůvodnění těchto cílů, evaluační oblasti, kritéria/indikátory žádoucí kvality, čas – termíny - , cílové skupiny, zodpovědnost za dílčí evaluační aktivity a i za celek, nástroje, potřebné zdroje (finanční, materiální a lidské), způsob zdokumentování evaluačního procesu. To, že plánovat, tj. popsat a systematicky vše uchopit, je určitou dovedností, kterou lidé ve školách automaticky nemají, ale získávají ji postupem času (a to díky realizaci autoevaluace nebo práci na svém školním vzdělávacím programu).“ (Poláchová Vašátková a kol., 2011, s. 50)

Při autoevaluaci ŠVP je třeba (Kašparová a kolektiv autorů, 2008, s. 9) „zaměřit se na:

- hodnocení výsledků vzdělávání z hlediska uplatnitelnosti absolventů na trhu práce nebo v dalším vzdělávání, zpráv ČŠI, výsledků žáků v národních a mezinárodních soutěžích, úspěšnosti v soutěžích nebo projektech jiných institucí, vyjádření zaměstnavatelů, samotných žáků a rodičů pomocí analýz dat, dotazníků, řízených rozhovorů;
- hodnocení sociálního klimatu školy s důrazem na kulturu školy, mezilidské vztahy, kvalitu managementu a sboru, na organizační model školy a materiální prostředí;
- identifikaci vzdělávacích strategií, zda používané výukové metody jsou v souladu s novým vzdělávacím obsahem, podporují vytváření požadovaných kompetencí absolventů SOŠ a umožňují rozvoj každého žáka;
- hodnocení týmové práce pedagogického sboru – vztah učitelů ke kurikulární reformě.“

3.1 Fáze autoevaluace

1. Motivační fáze

„Škola si uvědomí potřebu autoevaluace, během níž je nutno motivovat a přesvědčit tým pracovníků o užitečnosti, potřebnosti a důležitosti zejména v situaci, kdy nový ředitel nastavuje nový systém.“ (Trojan, 2014, s. 66)

2. Přípravná fáze

Trojan (2014, s. 66) popisuje přípravnou fázi jako „stanovení oblastí, cílů, podmínek a pravidel, kritérií a indikátorů. Je doporučováno, aby v ohnisku zájmu byly právě ty oblasti, kde se dosud nedaří naplňovat představy, oblasti kritizované, popř. nově zaváděné. Ředitel školy a evaluační tým musí být schopni tyto oblasti pojmenovat a stanovit kritéria, podle nichž bude proces probíhat. Podle možností je možno stanovit i změřitelné indikátory (počet spolupracujících rodičů, finanční náročnost zamýšlené akce atd.). Dále se stanoví harmonogram, metody sběru dat a rozdělí se role.“

3. Realizační fáze

Tato fáze, jak uvádí Trojan (2014, s. 66), je „sběr dat a informací. Špatné by bylo, pokud by vše zůstalo na managementu školy. Úskalím této etapy je časová náročnost. Během

školního roku či delšího autoevaluačního období je žádoucí mít předem stanovené pevné body, v nichž probíhá reflexe postupu, výměna informací a možné korekce postupu.“

4. Evaluační fáze

Fáze je definována jako „zpracování a vyhodnocení informací, vytvoření podkladů (Trojan 2014, s. 67) a začíná již ve fázi předchozí postupným zpracováním dat, Teprve nyní je možno přistupovat k vyhodnocování. Cílem autoevaluačního procesu je získat co nejplastičtější zpětnou vazbu.“

5. Korektivní fáze

Poslední fázi autor definuje (2014 s. 67) jako „výběr konkrétních problémů, s nimiž se bude dále pracovat, volbu vhodných metod k odstranění nedostatků, posilování odhalených předností, korekci cílů a zahájení metaevaluačních aktivit (činnosti, které byly uskutečňovány v průběhu autoevaluace).“

3.2 Role ředitele školy v rámci autoevaluačního procesu

„Jako vedoucí pedagogický pracovník musí ředitel školy znát moderní zásady a poznatky pedagogiky pro plánování školního vzdělávacího programu školy. ŠVP je základní edukační dokument školy a je nutno jeho přípravě, implementaci, stejně jako evaluaci a aktualizaci věnovat maximální pozornost. Tuto činnost je možno delegovat, potom je nutno prokázat přesně popsané delegování pravomocí a existenci kontrolního systému v této oblasti.“ (Lhotková, Trojan, Kitzberger, 2012, s. 73)

„Je nutné, aby ředitel školy se svými pracovníky vytvořil adekvátní nástroje pro získávání zpětné vazby. Důležitá je analýza získávaných výsledků a uvážlivé rozhodování o možných opravách ŠVP, používaných metod, nástrojů či personálních opatření.“ (Lhotková, Trojan, Kitzberger, 2012, s. 74)

„Ředitel musí bedlivě sledovat všechny dostupné informace, aby na jedné straně zbytečně často neprováděl či neinicioval změny programu, na druhé straně aby nedopustil zastarání ŠVP či delší cestu školy nesprávným směrem.“ (Lhotková, Trojan, Kitzberger, 2012, s. 74)

3.3 Role středního managementu v procesu autoevaluace

„Rámcové vzdělávací programy se postupně revidují a školy musejí na změny reagovat. Úkolem středního managementu je tedy (kromě znalosti rámcového vzdělávacího programu) především vysvětlení významu ŠVP, jeho tvorba a průběžné vyhodnocování a

také zapracování příslušných změn – ať už na základě povinné legislativy, nebo na základě vyhodnocení na půdě školy.“ (Trojanová, 2014, s. 133)

Vedoucí předmětových týmů a koordinátor ŠVP

Podle mého názoru hrají významnou roli při hodnocení školního vzdělávacího programu vedoucí předmětových týmů, neboť mají možnost ověřovat vzdělávací proces při hospitacích a zároveň i zpětnou vazbou od žáků ve svých hodinách. Důležité jsou také hodnotící schůzky a porady předmětových týmů.

Střední management „musí dovést tým k úspěšnému naplňování cílů školy – výchovy a vzdělávání žáků prostřednictvím školního vzdělávacího programu.“ (Trojanová, 2014, s. 127). „Dokáže poznat a ovládat vlastní emoce a následně se vcítit do emocí členů svého týmu. Na tomto základě pak řídí vztahy ve svém týmu a tím přispívá k dosažení týmových cílů,“ (Trojanová, 2014, s. 110), „zná základní druhy komunikace a umí je využívat s důrazem na zpětnou vazbu. Uplatňuje zásady komunikace a se členy svého týmu komunikuje podle jejich komunikačních typů.“ (Trojanová, 2014, s. 108).

Kompetence Vedení porady popisuje Trojanová (2014, s. 116) - „střední management umí připravit, řídit a vyhodnotit poradu a uplatňovat přitom zásady správného vedení porady. Porady svolává podle plánu porad daného vedením školy s odpovídající náplní, v případě potřeby organizuje další porady.“

„Koordinátor ŠVP, vedoucí předmětového týmu či vedoucí předmětové komise má od ředitele poměrně často předány kompetence přímo ovlivňující pedagogický proces. Role ředitele školy se v takto nastavené situaci mění a vyžaduje v oblasti pedagogického procesu týmovou práci.“ (Trojan, 2014, s. 40)

„Koordinátorem ŠVP by měl být člen pedagogického sboru, který má potřebné pedagogické i řídicí zkušenosti a je předpoklad, že jeho rozhodnutí budou členové týmu respektovat. Je nezbytné, aby měl zjevnou oporu v řediteli. (Kašparová a kolektiv autorů, 2008, s. 7)

3.4 Role ostatních aktérů školy v rámci autoevaluace ŠVP

Pedagogický sbor

„Rámcový vzdělávací program dává možnost každé škole vymezit, samozřejmě v souladu s jeho pravidly, vlastní směřování. Umožňuje tedy vytvoření specifických školních

vzdělávacích programů zaměřených určitým směrem. Toto směřování je obvykle vytyčeno po debatě pedagogického sboru.“ (Trojanová, 2014, s. 133)

Učitel, žák, rodič a další sociální partneři

„Abychom zjistili pokud možno co nejvíce o kvalitě výuky, je potřeba, aby se k tomuto tématu opakovaně vyjadřovali učitelé, žáci, rodiče, případně i firmy, u kterých žáci vykonávají praxi.“ (Poláchová Vašátková, 2011, s. 23)

U učitele (Poláchová Vašátková, 2011, s. 26) se jedná o „převzetí odpovědnosti za svůj profesní růst a rozvoj. Realistické sebepoznání a sebeporozumění jsou předpoklady pro partnerskou komunikaci, pro navození důvěry v sebe sama i v druhé, pro kvalitní výkon profese. Nejkritičtější momentem autoevaluace je neschopnost či neochota jednotlivců pracovat s reflexí, se zpětnou vazbou ke své vlastní práci s informacemi, které neodpovídají jejich očekáváním.“

4 Inovace ve vzdělávání

„Inovace ve vzdělávání – souhrnné označení pro nové pedagogické koncepce a praktická opatření, zvláště v obsahu a organizaci školní edukace, hodnocení žáků, klimatu školy příznivém k žákům i veřejnosti, včetně uplatňování nových technologií ve vzdělávání. Různé inovace zavádějí jak standardní školy, tak alternativní školy.“ (Průcha, Walterová, Mareš, 2013, s. 105)

„Změny a inovace doprovázejí veškerý vývoj společnosti – a stejně tak i vývoj vzdělávání. Je tudíž přirozené, že pedagogická teorie a výzkum se snaží objasňovat, které změny ve vzdělávání vznikají a zda jsou užitečné nebo perspektivní.“ (Průcha, 2012, s. 7).

„Nepochybně zásadní změna nastala (a průběžně stále probíhá) v obsahu školního vzdělávání: To, čemu se vyučovalo před sto, padesáti či v některých tématech třeba jen dvaceti lety, v současných školách většinou nenajdeme. Změnil se repertoár vyučovacích předmětů na všech stupních a druzích škol a změnil se rovněž obsah (učivo) v jednotlivých předmětech. Na první pohled je zřejmé, že zůstává zachováno členění obsahu vzdělávání na jednotlivé vyučovací předměty. Toto strukturování je v oblasti školního vzdělávání velmi starého původu, již v antických státech bylo běžně uplatňováno ve veřejných školách, shledáme se s ním v didaktických projektech J. A. Komenského apod. Ačkoli byla předmětová struktura obsahu vzdělávání mnohokrát kritizována, udržela se dodnes.“ (Průcha, 2012, s. 9 až 11). „Netradiční či alternativní vzdělávání se nevztahuje pouze k alternativní škole nestátní, neboť i v rámci státních/veřejných škol se mohou uplatňovat dílčí či ucelené didaktické inovace, které jsou specifické, vymykající se běžnému modelu školního vzdělávání. V souvislosti s tím se v posledních letech začal častěji uplatňovat pojem inovativní škola (innovative school) (Průcha, 2012, s. 25).“ Podle autora (Průcha, 2012, s. 16) „existují ještě takové příčiny změn ve školství a vzdělávání, jež mají povahu společenskou a pedagogickou. Pramení z nespokojenosti některých rodičů, učitelů, pedagogů-teoretiků, politiků aj. s tím, že školní vzdělávání ve stávající podobě nesplňuje jejich představy o optimálním rozvíjení mladé generace.“

„Sociální, ekonomické, demografické, kulturní či environmentální změny v reálném životě společnosti představují nové výzvy a nároky na vzdělávání a tradiční vzdělávací instituce.“ (Walterová, Černý, Greger, Chvál, 2010, s. 15)

4.1 Inovace školního vzdělávacího programu v návaznosti na autoevaluaci

„Školní vzdělávací program pravidelně vyhodnocujeme a inovujeme. Hodnocení účinnosti ŠVP provádíme na konci každého vzdělávacího cyklu. Častější, pravidelným změnám budou podléhat ty části ŠVP, které popisují podmínky vzdělávání (organizační, materiální, personální, spolupráci se sociálními partnery). Pokud jde o změny v obsahu vzdělávání, měla by se stanovit pravidla pro to, jaké úpravy může provést vyučující a kdy je nutné schválit novou učební osnovu. Změny ŠVP a jeho částí musí být zdokumentovány a schváleny ředitelem školy. To lze provést buď formou dodatku ke ŠVP nebo výměnou příslušné části ŠVP. Při výměně části ŠVP za novou je smysluplné uvést na původních dokumentech ukončení platnosti. Platnost učebních osnov nebo učebního plánu končí posledním ročníkem, takže vedle sebe budou po určitou dobu platit dva dokumenty. Pokud dojde k podstatné změně v profilu absolventa (např. z důvodů změn na trhu práce nebo vazby na kvalifikační standardy), nebo k obsahovým změnám větším než 30 %, měl by být vypracován a schválen nový ŠVP. S navrženými inovacemi by měli být seznámeni předem všichni vyučující, žáci a jejich rodiče. Změny ŠVP zavádíme vždy k 1. září nového školního roku, zpravidla počínaje 1. ročníkem. Záznamy změn provedené v ŠVP (nejlépe formou tabulky), zařazujeme za obsahem ŠVP – titulním listem. Žák má právo dokončit vzdělávání podle oboru vzdělání a ŠVP, do kterého byl přijat.“ (Kašparová a kolektiv autorů, 2008, s. 32)

Domnívám se, že při vlastní tvorbě a hodnocení ŠVP v obchodní akademii je spolupráce se zástupci firem, organizací a institucí důležitá v rámci regionu, kde škola působí, neboť školní vzdělávací program by měl odpovídat regionálním specifikům a potřebám zaměstnavatelů. Také hodnocení žáků od poskytovatelů praxí je důležitý ukazatel pro hodnocení školního vzdělávacího programu a jeho inovaci.

Podle mého názoru je nutné inovovat školní vzdělávací program v souvislosti se zvyšujícími se nároky na úroveň absolventů tak, aby byli schopni přizpůsobit se pracovním podmínkám moderního provozu daného oboru. Zejména práce s výukovými programy v rámci odborných předmětů musí odpovídat reálnému pracovnímu prostředí současné doby.

Každá škola musí „citlivě reagovat i na to, co se zákonitě postupem času mění uvnitř jí samotné. Dochází k proměně ve složení zaměstnanců i v míře schopností a dovedností

stávajících pracovníků, žáků, k úpravám organizační struktury, ke změnám poskytovaných služeb...Změna jako taková tak může být výsledkem působení různých faktorů. Zavedení procesu autoevaluace znamená pro většinu nejen českých škol významnou změnu v dosavadním pojetí práce. Proto se dá na autoevaluaci nahlížet jako na zavádění změny.“ (Poláchová Vašátková, 2011, s. 31)

Předpokladem pro úspěšnou realizaci změny je motivace, která podle Trojanové (2014, s. 49) „znamená určité působení na člověka a jeho vedení k žádoucí činnosti. Důležité je, aby toto působení bylo pro člověka přijatelné a aby motivace nepřerostla v manipulaci, v níž jde pouze o zájem organizace, a nikoliv o zájem pracovníka.“

Podle autorky (2014, s. 136) je důležité, že „střední management zná rámcový vzdělávací program a jeho význam pro specifické směřování školy. Dokáže vést členy svého týmu k sestavení příslušné části školního vzdělávacího programu a tuto část s nimi průběžně vyhodnocuje. V případě potřeby umí členy svého týmu přesvědčit o nutnosti změny a následně ji naplánovat a uskutečnit.“

Ředitelé škol mají v současné době možnost využít k úpravám ŠVP modul InspIS ŠVP, který na svých stránkách zveřejnila Česká školní inspekce v rámci informačních systémů. „Modul InspIS ŠVP slouží k vytváření, editaci a úpravám ŠVP na základě příslušných RVP a jejich revizí. Umožňuje zakládání ŠVP a jeho úpravy s provazbou na odpovídající kapitoly RVP, automatizovanou kontrolu učebních plánů a vnitřních vazeb ŠVP s využitím interaktivních nápověd formou metodických poznámek a příkladů dobré praxe. Tento systém je již ve veřejném provozu.“ (ČŠI, Informační systémy).

PRAKTICKÁ ČÁST

5 Cíl výzkumného šetření

Podle Havlíka (2015, s. 17) „na počátku každého výzkumu nebo i jen dílčí sondy je třeba si ujasnit cíl.“

V České republice jsou obchodní akademie zřízeny ve všech krajích a školní vzdělávací programy jsou ve školách stále aktuální téma. Změny ve společnosti, vývoj technologií, nová podoba maturitní zkoušky, výsledky vzdělávání žáků, profil absolventa a nároky zaměstnavatelů by měly být důvodem pro inovaci školního vzdělávacího programu.

Cílem výzkumného šetření bylo zjistit, co dává obchodním akademiím podnět k úpravám školního vzdělávacího programu v souvislosti s vlastním hodnocením, zda přistupují k inovacím ŠVP a jak často.

5.1 Formulace výzkumného předpokladu a otázek

Formulace výzkumného problému vychází z teoretické části bakalářské práce a na základě prostudované odborné literatury k metodologii výzkumu.

„Základem a východiskem pro každé vědecké zkoumání je existence výzkumných otázek. Je důležité, aby výzkumné otázky byly kladeny tak, abychom na základě nalezení odpovědí na ně naplnili cíle svého výzkumu. Hypotéza představuje předběžné tvrzení, představu o vztahu mezi zkoumanými proměnnými a s tím související předpoklad budoucího chování systému.“ (Molnár a kolektiv autorů, 2012, s. 32)

Šetření bylo cíleno na následující otázky a ověření uvedených předpokladů.

1. *Na jaké oblasti autoevaluace se obchodní akademie zaměřuje z hlediska úprav školního vzdělávacího programu?*

Předpoklad: ředitel školy hledá nejvhodnější autoevaluační systém pro možné úpravy ŠVP.

2. *Jaké byly důvody k úpravám ŠVP, které vyplynuly z autoevaluace?*

Předpoklad: inovace ŠVP má v obchodní akademii svoje specifika.

3. *Jak často obchodní akademie upravovala ŠVP od jeho zavedení?*

Předpoklad: obchodní akademie častěji inovuje svůj ŠVP v návaznosti na autoevaluaci.

6 Metody sběru dat

„Procedury, metody a techniky sběru dat a jejich následného zpracování je třeba volit v závislosti na cíli, povaze předmětu a objektu výzkumu, ale (často bohužel) i na technických, časových a finančních možnostech.“ (Havlík, 2015, s. 17)

Předmětem šetření závěrečné bakalářské práce bylo objasnění problematiky inovací školního vzdělávacího programu v závislosti na autoevaluaci v obchodních akademiích. Dále byly zkoumány možnosti a četnosti úprav školního vzdělávacího programu studijního oboru 6341M/02 Obchodní akademie, které školy realizují na základě vlastního hodnocení.

Pro ověření výzkumných předpokladů závěrečné bakalářské práce byla využita metoda dotazníkového šetření a nestandardizovaných rozhovorů. Získané údaje z dotazníkového šetření byly kvantitativně analyzovány. Podle Molnára (2012, s. 44) „spočívá kvantitativní výzkum v analýze dat, která mohou být získána buď přímým pozorováním, dotazováním (prostřednictvím výkazů, dotazníků, či rozhovorů).“

Dotazník byl sestaven do tří částí. První část zahrnovala informace o škole, týkající se počtu žáků a tříd, délky a formy studia a lokality školy. Druhá část byla členěna do 5 otázek zaměřených na autoevaluaci školního vzdělávacího programu z hlediska četnosti úprav a třetí část se týkala provedených úprav jednotlivých oblastí ŠVP v návaznosti na autoevaluaci. Při sestavování dotazníku byly využity otázky uzavřené i otevřené. K uzavřeným otázkám měli respondenti alternativní odpovědi, což usnadnilo jejich zpracování, otevřené otázky byly využity v menší míře a poskytly příležitost k upřesnění odpovědi. Počet otázek byl zvolen tak, aby byla zaručena kvalita šetření, ale nebyli časově zatíženi respondenti. Před zveřejněním dotazníku byla provedena pilotáž k formulovaným otázkám se čtyřmi řediteli škol. Během pilotáže došlo k redukci otázek a zjednodušení formulací ve třetí části dotazníku tak, aby se zkrátila doba vyplňování, ale zůstala nedotčena kvalita šetření.

„Dotazník je nejfrekventovanější metodou zjišťování údajů. Tato frekventovanost je často dána (zdánlivě) lehkou konstrukcí dotazníku. Dotazník je určený především pro hromadné získávání údajů. Považuje se za výzkumný nástroj, neboť můžeme získávat velké množství informací při malé investici času“ (Gavora, 2010, s. 99). Rizikem u dotazníkového šetření bývá malá návratnost, problémem také přístup respondentů k vyplňování dotazníků a pravdivost odpovědí.

Další výzkumnou metodou byly nestandardizované rozhovory uskutečněné s řediteli pražských obchodních akademií na veletrhu středních škol Schola Pragensis. Tento způsob byl zvolen jako vhodná forma pro nestandardizovaný rozhovor a zároveň se efektivně ušetřil čas obou stran. „Hlubkový rozhovor (in-depth interview) je jednou z nejvýznamnějších kvalitativních metod. Jedná se o nestrukturovaný individuální rozhovor tazatele a respondenta zaměřený na určité téma, při kterém se tazatel snaží proniknout do hloubi respondentovy mysli a objevit klíčové motivy, postoje či vztahy.“ (Karlíček, 2013, s. 85)

Rozhovory byly zaměřeny na autoevaluaci školního vzdělávacího programu, snahou bylo získat hlubší informace a názory k danému tématu. Důležitý byl osobní kontakt s dotazovanými řediteli nebo jejich zástupci. V průběhu rozhovoru bylo možné využít nabídky propagačních materiálů, které daly podnět k dalším otázkám.

7 Průběh výzkumného šetření

„Povaha výběru respondentů, či pozorovaných bývá taková, že tazatel nebo pozorovatel se obrací na konkrétní osoby.“ (Havlík, 2015, s. 22)

Objektem výzkumného šetření této bakalářské práce byly střední odborné školy z celé České republiky, které vzdělávají podle školního vzdělávacího programu 6341M/02 Obchodní akademie bez rozdílu zřizovatele (státní i soukromé). Z každého kraje byly vybrány minimálně čtyři školy, které mají ve zřizovací listině název „Obchodní akademie“.

Za tvorbu a naplňování školního vzdělávacího programu a za autoevaluaci jsou odpovědni především ředitelé škol, proto výběrový soubor respondentů tvořili ředitelé obchodních akademií. Pro výběr respondentů byly zvolené zveřejněné e-mailové adresy na webové stránce seznamskol.eu.

Školy byly pro dotazníkové šetření náhodně vybrány ze všech krajů tak, aby byl reprezentativní vzorek z celé ČR. Odkaz na dotazník, vytvořený v prostředí Google, byl rozeslán 95 respondentům elektronickou poštou. Původně bylo osloveno 100 respondentů, ale v pěti případech se e-mail vrátil jako nedoručený.

Dotazník byl rozeslán v období od 28. listopadu do 15. prosince 2015. Respondenti měli možnost odpovídat do 31. prosince 2015, kdy byl aktivní. Odpovědi přicházely většinou následující den po odeslání dotazníku nebo do dvou dnů. Poslední odpověď byla zaznamenána 22. prosince 2015.

Návratnost dotazníků byla nízká, odpovědělo pouze 23,16 % respondentů, z toho plně zodpovězených dotazníků bylo 21,05 %. Dotazník nebyl časově náročný, průměrná doba vyplňování činila 8 minut.

Ještě před odesláním dotazníku proběhly nestandardizované rozhovory na pěti stáncích pražských obchodních akademií na veletrhu středních škol Schola Pragensis. Rozhovor poskytl tři ředitelé a dva zástupci ředitelů těchto škol.

Během tří dnů bylo možné kromě vlastního rozhovoru také porovnat úroveň školních vzdělávacích programů jednotlivých škol, formu propagace a reakce žáků a rodičů.

Z jednotlivých rozhovorů byly vedeny písemné poznámky.

8 Výsledky výzkumného šetření

Nestandardizované rozhovory

Rozhovory se týkaly autoevaluačního procesu zaměřeného na školní vzdělávací program a problémů, souvisejících s realizací autoevaluace. Ředitelé se vyjadřovali k vlivu autoevaluace na inovaci školního vzdělávacího programu od jeho zavedení. Cílem bylo proniknout hlouběji do problematiky autoevaluace, přístupu ke změnám a úpravám ŠVP.

Z jednotlivých rozhovorů vyplynuly následující skutečnosti:

- v době zavedení školního vzdělávacího programu měli na 5 obchodních akademiích vytvořený plán autoevaluace zaměřený na všechny oblasti ŠVP, v současné době mají takto vytvořený autoevaluační plán na 2 obchodních akademiích;
- všichni shodně uvedli, že zpočátku měli velké problémy při tvorbě školního vzdělávacího programu a autoevaluace měla značný vliv na samotnou tvorbu ŠVP;
- po zavedení ŠVP byla autoevaluace zaměřena na výukové metody, kvalitu pedagogického sboru a celkové klima školy, tvořily se nové dotazníky k zavedenému ŠVP;
- v současné době se díky autoevaluaci školní vzdělávací programy na obchodních akademiích zkvalitňují a rozšiřují, tvoří se v rámci tohoto oboru vzdělání další školní vzdělávací programy, zaměřené např. na cestovní ruch, účetnictví a daně, marketing a management, bankovníctví apod.;
- oblasti autoevaluace, na které se na obchodních akademiích nejvíce zaměřují z hlediska úprav školního vzdělávacího programu, uvedli ředitelé a zástupci ředitelů zaměření ŠVP, odborné kompetence profilu absolventa a profilová maturitní zkouška, realizace praktického vyučování, učební plán, vzdělávací obsah odborných předmětů, materiální podmínky realizace ŠVP, personální podmínky realizace ŠVP, spolupráce se sociálními partnery.

Častěji provádějí na obchodních akademiích drobné úpravy v rámci realizace praktického vyučování. Na autoevaluaci se podílejí učitelé ekonomických předmětů hodnocením zpráv z odborných praxí žáků, poskytovatelé odborných praxí, kteří vydávají žákům závěrečná hodnocení z praxí, garanti odborných praxí a pověření učitelé, kteří sledují na jednotlivých pracovištích průběh odborných praxí. K zásadním úpravám přistupují ředitelé v případě, že není dodržen soulad odborných praxí se školním vzdělávacím programem.

Po ukončení prvního vzdělávacího cyklu od zavedení ŠVP provedli na třech obchodních akademiích na základě autoevaluace zásadní úpravu v zaměření školního vzdělávacího programu, tím došlo k úpravě odborných kompetencí profilu absolventa a změnila se i profilová maturitní zkouška.

Na autoevaluaci učebního plánu se podílí celý pedagogický sbor. K drobným úpravám přistupují na všech obchodních akademiích téměř každý školní rok, zásadní úpravy provedli na třech školách v souvislosti se změnou zaměření ŠVP. Autoevaluaci vzdělávacího obsahu odborných předmětů provádí předmětové týmy pravidelně a každým rokem dochází k drobným úpravám. Všichni ředitelé uvedli, že po ukončení vzdělávacího cyklu museli na základě autoevaluace společně se sociálními partnery (zástupci obchodních korporací a účetních firem) přistoupit k zásadním úpravám vzdělávacího obsahu předmětů ekonomika a účetnictví.

Materiální podmínky realizace ŠVP na dvou obchodních akademiích neodpovídají současným požadavkům, ale ředitelé věří, že získají finanční prostředky k vyřešení tohoto problému. Ostatní ředitelé jsou v současné době na základě vlastního hodnocení s materiálními podmínkami pro realizaci ŠVP spokojeni.

Personální podmínky se zkomplikovaly v souvislosti s novelou zákona o pedagogických pracovnících, všichni ředitelé měli problém s odbornou kvalifikací učitelů. Na jedné obchodní akademii také řešili částečné úvazky učitelů, které komplikují zabezpečení suplování. Všichni ředitelé uvedli, že se autoevaluace personálních podmínek pro naplňování ŠVP uskutečňuje na všech obchodních akademiích ke konci každého školního roku v souvislosti s úvazky na další školní rok, ale také v průběhu školního roku (hospitace, DVPP).

Oblast spolupráce se sociálními partnery považují všichni ředitelé za velmi důležitou a pravidelně hodnocenou. Autoevaluace této oblasti přispívá k motivaci ke změnám ŠVP, neboť názory a podněty zástupců organizací, institucí, obchodních korporací, rodičů a žáků mají zásadní vliv na inovaci ŠVP. Opomíjenou oblastí autoevaluace jsou podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví při vzdělávání, na kterou bude nutné se zaměřit v souvislosti se zvýšenou agresivitou žáků a tragickými událostmi na některých školách.

Rozhovory se dotkly také konkurence. Rodiče i žáci se zajímají o školní vzdělávací program obchodních akademií, což bylo patrné z dotazů u jednotlivých stánků, a proto se ředitelé snaží vzdělávací nabídku inovovat podle aktuálních požadavků uchazečů.

Dotazníkové šetření

První část dotazníku– informace o škole

První část dotazníku byla informativní a týkala se identifikačních údajů respondentů. Na všechny 4 otázky odpovědělo všech 22 respondentů.

1. Počet žáků oboru vzdělání 6341M/02 Vaší obchodní akademie:

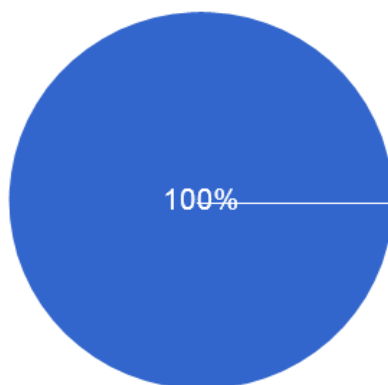
Na obchodních akademiích, které reagovaly na dotazník, se vzdělává v oboru 6341M/02 nejméně 16 žáků a nejvíce 320 žáků.

2. Počet tříd oboru vzdělání 6341M/02 Vaší obchodní akademie:

Nejméně (1 třídu) mají na obchodní akademii v Jihočeském kraji, kde se v tomto oboru vzdělává 16 žáků, nejvíce mají (15 tříd) v Praze, kde se vzdělává 320 žáků.

Graf 1: 3. Délka a forma studia:

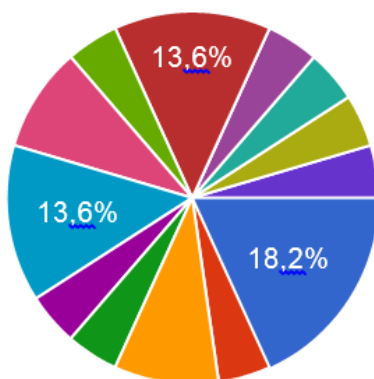
4 roky v denní formě studia vzdělávání	22	100 %
1-2 roky v denní formě studia vzdělávání	0	0 %
vzdělávání ve zkráceném studiu	0	0 %
ostatní formy vzdělávání	0	0 %

Všichni respondenti uvedli čtyřletou denní formu vzdělávání.

4. Lokalita školy (kraj)	Počet odpovědí	
Hlavní město Praha	4	18.2 %
Karlovarský kraj	1	4.5 %
Ústecký kraj	2	9.1 %
Liberecký kraj	1	4.5 %
Pardubický kraj	1	4.5 %
Královéhradecký kraj	3	13.6 %
Jihočeský kraj	2	9.1 %
Plzeňský kraj	1	4.5 %
Středočeský kraj	3	13.6 %
Olomoucký kraj	0	0.0 %
Moravskoslezský kraj	1	4.5 %
Zlínský kraj	1	4.5 %
Jihomoravský kraj	1	4.5 %
Kraj Vysočina	1	4.5 %

Graf 2:

Nejvíce odpovědí přišlo z Prahy, Královéhradeckého a Středočeského kraje. Naopak z Olomouckého kraje nepřišla žádná odpověď.

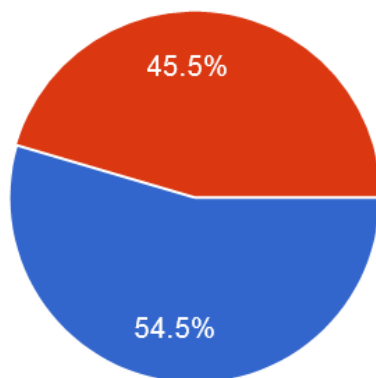
Druhá část dotazníku – zaměření autoevaluace na školní vzdělávací program oboru vzdělání 63-41-M/02 Obchodní akademie

Na 5 otázek v této části dotazníku odpovědělo všech 22 respondentů.

Graf 3: **Otázka č. 1:**

Máte vytvořený autoevaluační plán v rámci autoevaluačního procesu pro hodnocení ŠVP?

ANO	12	54,5%
NE	10	45,5%

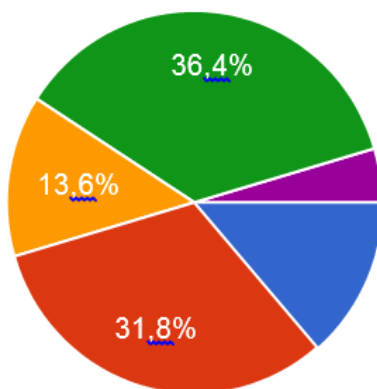

Více než polovina respondentů má vytvořený autoevaluační plán pro hodnocení školního vzdělávacího programu, 45,5 % respondentů naopak nemá potřebu stanovovat oblasti, cíle, kritéria a podmínky pro autoevaluaci ŠVP.

Graf 4: **Otázka č. 2**

Ve funkci koordinátora ŠVP působí na Vaší škole:

ředitel	3	13.6 %
zástupce ředitele	7	31.8 %
předseda předmětového týmu	3	13.6 %
učitel	8	36.4 %
Ostatní (vychovatel)	1	4.5 %

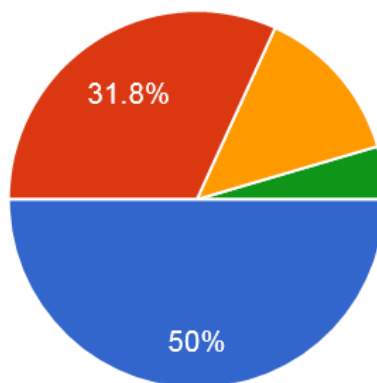

Na osmi obchodních akademiích předali ředitelé kompetence pro funkci koordinátora ŠVP učitelům, v sedmi případech vykonávají tuto funkci zástupci ředitelů. Na třech obchodních akademiích působí v této funkci předsedové předmětových týmů a na dalších třech obchodních akademiích ve stejném počtu sami ředitelé. V jednom případě byla tato funkce svěřena vychovateli.

Graf 5: **Otázka č. 3**

Jak časté byly drobné úpravy ŠVP od jeho zavedení v návaznosti na autoevaluaci?

v každém školním roce	11	50,0 %
v průběhu vzdělávacího cyklu	7	31,8 %
po ukončení vzdělávacího cyklu	3	13,6 %
dosud jsme ŠVP neupravovali	1	4,5 %

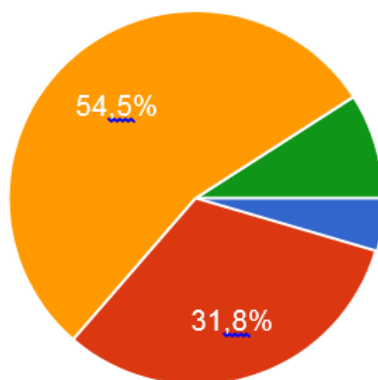

V každém školním roce byly v návaznosti na autoevaluaci provedeny drobné úpravy ŠVP u 50 % respondentů, což bylo na 11 obchodních akademiích. 7 respondentů odpovědělo, že drobné úpravy ŠVP byly provedeny v průběhu vzdělávacího cyklu a po ukončení vzdělávacího cyklu byly drobné úpravy provedeny na 3 obchodních akademiích. V jednom případě drobné úpravy ŠVP v obchodní akademii neprováděli vůbec.

Graf 6: **Otázka č. 4**

Jak časté byly zásadní úpravy ŠVP od jeho zavedení v návaznosti na autoevaluaci?

v každém školním roce	1	4.5 %
v průběhu vzdělávacího cyklu	7	31.8 %
po ukončení vzdělávacího cyklu	12	54.5 %
dosud jsme ŠVP neupravovali	2	9.1 %

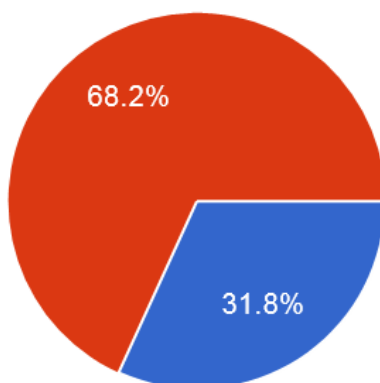
Zásadní úpravy ŠVP od jeho zavedení v návaznosti na autoevaluaci byly provedeny v každém školním roce v jednom případě, v průběhu vzdělávacího cyklu na 7 obchodních akademiích. Po ukončení vzdělávacího cyklu byly provedeny zásadní úpravy nejčastěji, kladné odpovědi přišly od 12 respondentů, což z celkového počtu odpovědí činilo 54,5 %. Zásadní úpravy ŠVP neprováděli na dvou obchodních akademiích.

Graf 7: Otázka č. 5

Byla ve Vaší škole v návaznosti na autoevaluaci provedena pro obchodní akademii specifická inovace ŠVP? Pokud ano, doplňte jaká.

ANO 7 31,8 %

NE 15 68,2 %

Na 7 obchodních akademiích prováděli v návaznosti na autoevaluaci specifickou inovaci ŠVP, což je z celkového počtu respondentů 31,8 %.

V případě kladného vyjádření odpověděli respondenti takto:

- Další ŠVP.
- Zařazení nových vyučovacích předmětů a témat s ohledem na potřeby praxe.
- Zvýšená hodinová dotace maturitních předmětů, změna nabídky volitelných předmětů.
- Výrazné zaměření na výuku cizích jazyků.
- Realizace nového zaměření.
- Časová dotace, disponibilní hodiny, nabídka volitelných předmětů.
- Úpravy hodinových dotací.

15 respondentů odpovědělo záporně, v návaznosti na autoevaluaci nebyla provedena specifická inovace ŠVP v 68,2 % z celkového počtu respondentů.

Třetí část dotazníku - úpravy školního vzdělávacího programu v návaznosti na autoevaluaci

V této části dotazníku měli respondenti zaškrtnout, zda u následujících oblastí ŠVP prováděli úpravy v návaznosti na autoevaluaci a zda se v případě kladné odpovědi jednalo o úpravy drobné nebo zásadní.

Na třetí část dotazníku odpovědělo 21 respondentů od oblasti č. 4 odpovídalo 20 respondentů.

Graf 8: 1. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE – NÁZEV ŠVP

NE	11	52.4 %
ANO - drobné úpravy	9	42.9 %
ANO - zásadní úpravy	1	4.8 %

Z uvedených odpovědí vyplývá, že nadpoloviční většina (52,4 %) neměla potřebu na základě autoevaluace upravovat identifikační údaje ŠVP, ani název ŠVP. Drobné úpravy byly provedeny na 9 obchodních akademiích a jedna obchodní akademie provedla zásadní úpravu v identifikačních údajích.

2. PROFIL ABSOLVENTA

Graf 9: Uplatnění na trhu práce

NE	10	50 %
ANO - drobné úpravy	9	45 %
ANO - zásadní úpravy	1	5 %

Na základě autoevaluace profil absolventa z hlediska uplatnění na trhu práce neupravovali na 10 obchodních akademiích, což činilo 50 % z celkového počtu respondentů. Drobné úpravy byly nutné na 9 obchodních akademiích a zásadní úpravu provedli na 1 obchodní akademií.

Graf 10: Všeobecné kompetence

NE	12	57.1 %
ANO - drobné úpravy	9	42.9 %
ANO - zásadní úpravy	0	0.0 %

Všeobecné kompetence profilu absolventa v návaznosti na autoevaluaci neměli potřebu upravovat na 12 obchodních akademiích, což činilo 57,1 % z celkového počtu respondentů. Drobné úpravy provedli na 9 obchodních akademiích a zásadní úpravy nebyly provedeny na žádné škole.

Graf 11: Odborné kompetence

NE	10	47.6 %
ANO - drobné úpravy	9	42.9 %
ANO - zásadní úpravy	2	9.5 %

Odborné kompetence profilu absolventa v návaznosti na autoevaluaci bylo třeba zásadně upravit na 2 obchodních akademiích, na 9 obchodních akademiích provedli drobné úpravy a na 10 obchodních akademiích nebylo třeba tyto kompetence měnit, což z celkového počtu respondentů činilo 47,6 %.

Graf 12: Ukončení vzdělávání maturitní zkouškou

NE	11	52.4 %
ANO - drobné úpravy	10	47.6 %
ANO - zásadní úpravy	0	0.0 %

Profil absolventa v souvislosti s ukončením vzdělávání maturitní zkouškou na základě autoevaluace drobně upravovali na 10 obchodních akademiích, na 11 obchodních akademiích (52,4 %) tuto potřebu neměli. Zásadní úpravy neprováděli na žádné škole.

3. CHARAKTERISTIKA ŠVP

Graf 13: Celkové pojetí a cíle vzdělávacího programu

NE	14	66.7 %
ANO - drobné úpravy	6	28.6 %
ANO - zásadní úpravy	1	4.8 %

Celkové pojetí a cíle vzdělávacího programu, které vyjadřují charakter pedagogické koncepce v návaznosti na autoevaluaci neupravovalo 66,7 % respondentů, což bylo na 14 obchodních akademiích, drobné úpravy provedli na 6 školách (28,6 %) a na jedné obchodní akademii provedli zásadní úpravy (4,8 %).

Graf 14: Podmínky pro přijetí ke studiu

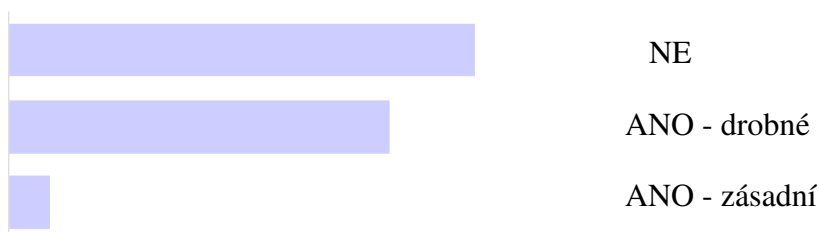
NE	11	52.4 %
ANO - drobné úpravy	9	42.9 %
ANO - zásadní úpravy	1	4.8 %

V návaznosti na autoevaluaci na 11 obchodních akademiích (52,4 %) neprovedli žádné úpravy z hlediska podmínek pro přijetí ke studiu, k drobným úpravám přistoupili na 9 školách (42,9 %) a zásadně tyto podmínky upravili na 1 obchodní akademii (4,8 %).

Graf 15: Organizace výuky

NE	11	52.4 %
ANO - drobné úpravy	9	42.9 %
ANO - zásadní úpravy	1	4.8 %

Shodné výsledky s podmínkami pro přijetí ke studiu v návaznosti na autoevaluaci se ukázaly u úprav, týkajících se organizace výuky. Respondenti odpověděli stejným způsobem.

Graf 16: Realizace praktického vyučování

NE	11	57.9 %
ANO - drobné úpravy	5	26.3 %
ANO - zásadní úpravy	3	15.8 %

Na 3 obchodních akademiích (15,8 %) byla realizace praktického vyučování v návaznosti na autoevaluaci zásadně upravena, drobné úpravy provedlo 26,3 % respondentů na 5 školách a 11 respondentů (57,9 %) realizaci praktického vyučování neupravovalo.

Graf 17: Realizace klíčových kompetencí a průřezových témat

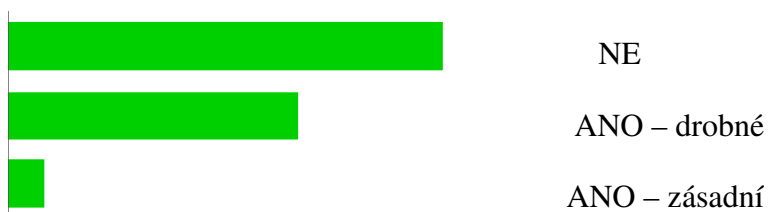
NE	12	57.1 %
ANO - drobné úpravy	9	42.9 %
ANO - zásadní úpravy	0	0.0 %

Nikdo z respondentů neprovedl zásadní úpravu realizace klíčových kompetencí a průřezových témat, drobné úpravy v návaznosti na autoevaluaci provedli na 9 obchodních akademiích (42,9 %), na 12 obchodních akademiích (57,1 %) tuto oblast vůbec neupravovali.

Graf 18: Další vzdělávací a mimoškolní aktivity

NE	12	57.1 %
ANO - drobné úpravy	8	38.1 %
ANO - zásadní úpravy	1	4.8 %

Na základě autoevaluace byly další vzdělávací a mimoškolní aktivity zásadně upraveny na jedné obchodní akademii (4,8 %), na 8 obchodních akademiích (38,1 %) provedli drobné úpravy, 57, 1 % respondentů na 12 školách úpravy neprovedlo.

Graf 19: Způsob hodnocení žáků

NE	9	42.9 %
ANO - drobné úpravy	12	57.1 %
ANO - zásadní úpravy	0	0.0 %

U způsobu hodnocení žáků nebyly zásadní úpravy na základě autoevaluace provedeny na žádné škole, drobné úpravy uvedlo 12 respondentů (57,1 %) a na 9 obchodních akademiích neměli potřebu způsob hodnocení žáků měnit vůbec, což odpovídá 42,9 %.

Graf 20: Podmínky ukončování vzdělávání

NE	11	52.4 %
ANO - drobné úpravy	10	47.6 %
ANO - zásadní úpravy	0	0.0 %

Na 10 obchodních akademiích upravovali v souvislosti s autoevaluací podmínky ukončování vzdělávání, což byla téměř polovina respondentů (47,6 %). Jednalo se však pouze o úpravy drobné. Zásadní úpravy provedeny nebyly a 11 škol (52,4 %) podmínky neměnilo vůbec.

Graf 21: Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním

NE	10	47.6 %
ANO - drobné úpravy	10	47.6 %
ANO - zásadní úpravy	1	4.8 %

Zásadní úpravy provedli na jedné obchodní akademii (4,8 %), drobné úpravy vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním provedlo na základě autoevaluace 10 respondentů (47,6 %) a stejný počet naopak neprovedl úpravu žádnou.

Graf 22: Vzdělávání žáků mimořádně nadaných

NE	16	76.2 %
ANO - drobné úpravy	4	19.0 %
ANO - zásadní úpravy	1	4.8 %

Vzdělávání žáků mimořádně nadaných bylo v návaznosti na autoevaluaci zásadně upraveno na jedné obchodní akademii (4,8 %), na 4 školách (19 %) byly provedeny drobné úpravy a většina (76,2 %) tuto oblast neupravovala.

Graf 23: 4. ROZPRACOVÁNÍ OBSAHU VZDĚLÁVÁNÍ V RVP DO ŠVP

NE	5	25 %
ANO - drobné úpravy	13	65 %
ANO - zásadní úpravy	2	10 %

Převažovali respondenti, kteří na základě autoevaluace upravovali rozpracování obsahu vzdělávání v RVP do ŠVP. Jednalo se převážně o drobné úpravy na 13 obchodních akademiích (65 %), zásadní úpravy provedli na 2 školách (10 %). Žádnou úpravu neprovedlo 5 respondentů (25 %). Celkem odpovědělo 20 respondentů.

5. UČEBNÍ PLÁN

Graf 24: Časová dotace

NE	1	5.0 %
ANO - drobné úpravy	15	75.0 %
ANO - zásadní úpravy	4	20.0 %

Z hlediska časové dotace bylo nutné na základě autoevaluace provést úpravy v učebním plánu na většině škol. Kladně se vyjádřilo 95 % respondentů, z toho na 15 obchodních akademiích (75 %) provedli drobné úpravy a na 4 školách (20 %) zásadní úpravy. Pouze na jedné obchodní akademii neprovedli žádnou úpravu (5 %). Celkem odpovědělo 20 respondentů.

6. UČEBNÍ OSNOVY]

Graf 25: **Název a charakteristika vyučovacích předmětů**

NE	8	40.0 %
ANO - drobné úpravy	8	40.0 %
ANO - zásadní úpravy	4	20.0 %

Název a charakteristiku vyučovacích předmětů v učebních osnovách na základě autoevaluace vůbec neupravovali na 8 obchodních akademiích (40 %), stejný počet respondentů provedl drobné úpravy a na 4 školách (20 %) byly provedeny zásadní úpravy. Celkem odpovědělo 20 respondentů.

Graf 26: **Vzdělávací obsah všeobecných předmětů**

NE	4	20.0 %
ANO - drobné úpravy	16	80.0 %
ANO - zásadní úpravy	0	0.0 %

Ve vzdělávacím obsahu všeobecných předmětů byly na základě autoevaluace v učebních osnovách provedeny drobné úpravy na 16 obchodních akademiích (80 %), Žádnou úpravu neprovedli na 4 školách (20 %). Celkem odpovědělo 20 respondentů.

Graf 27: Vzdělávací obsah odborných předmětů

NE	3	15.0 %
ANO - drobné úpravy	13	65.0 %
ANO - zásadní úpravy	4	20.0 %

U vzdělávacího obsahu odborných předmětů byly v návaznosti na autoevaluaci provedeny zásadní úpravy na 4 obchodních akademiích (20 %), drobné úpravy na 13 školách (65 %) a ve třech případech (15 %) respondenti uvedli, že žádné úpravy neprovedli. Celkem odpovědělo 20 respondentů.

Graf 28: 7. MATERIÁLNÍ PODMÍNKY REALIZACE ŠVP

NE	9	45.0 %
ANO - drobné úpravy	8	40.0 %
ANO - zásadní úpravy	3	15.0 %

Na základě autoevaluace byly provedeny zásadní úpravy u materiálních podmínek realizace ŠVP na 3 obchodních akademiích (15 %), drobné úpravy provedli na 8 školách (40 %). Úpravy neprovedli na 9 obchodních akademiích (45 %). Celkem odpovědělo 20 respondentů.

Graf 29: 8. PERSONÁLNÍ PODMÍNKY REALIZACE ŠVP

NE	10	50.0 %
ANO - drobné úpravy	6	30.0 %
ANO - zásadní úpravy	4	20.0 %

Polovina respondentů neměla potřebu v návaznosti na autoevaluaci upravovat personální podmínky realizace ŠVP. Na 6 obchodních akademiích (30 %) byly provedeny drobné úpravy, na 4 obchodních akademiích (20 %) provedli zásadní úpravy. Celkem odpovědělo 20 respondentů.

Graf 30: 9. PODMÍNKY BEZPEČNOSTI A OCHRANY ZDRAVÍ PŘI VZDĚLÁVÁNÍ

NE	12	60.0 %
ANO - drobné úpravy	8	40.0 %
ANO - zásadní úpravy	0	0.0 %

60 % respondentů odpovědělo záporně, podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví při vzdělávání v návaznosti na autoevaluaci nebyly upraveny. Kladně odpovědělo 40 % respondentů, na 8 obchodních akademiích provedli drobné úpravy podmínek. Zásadní úpravy nebyly provedeny na žádné škole. Celkem odpovědělo 20 respondentů.

Graf 31: 10. SPOLUPRÁCE S RODIČI A JINÝMI SOCIÁLNÍMI PARTNERY

NE	13	65.0 %
ANO - drobné úpravy	7	35.0 %
ANO - zásadní úpravy	0	0.0 %

13 obchodních akademií (65 %) nemělo potřebu upravovat spolupráci s rodiči a jinými sociálními partnery na základě autoevaluace. 35 % respondentů drobnými úpravami spolupráci změnilo, zásadní úpravy provedeny nebyly na žádné obchodní akademii. Celkem odpovědělo 20 respondentů.

Graf 32: 11. ZAPOJENÍ DO PROJEKTŮ A MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

NE	13	65.0 %
ANO - drobné úpravy	5	25.0 %
ANO - zásadní úpravy	2	10.0 %

V návaznosti na autoevaluaci bylo zásadně upraveno zapojení do projektů a mezinárodní spolupráce na 2 obchodních akademiích (10 %), drobné úpravy provedlo 5 obchodních akademií (25 %) a 65 % respondentů žádné úpravy neprovedlo. Celkem odpovědělo 20 respondentů.

Graf 33: 12. VLASTNÍ HODNOCENÍ ŠKOLY

NE	8	40.0 %
ANO - drobné úpravy	12	60.0 %
ANO - zásadní úpravy	0	0.0 %

Na základě autoevaluace 12 obchodních akademií (60 %) provedlo drobné úpravy u vlastního hodnocení školy ve školním vzdělávacím programu. Zásadní úpravy provedeny nebyly na žádné škole a 8 obchodních akademií (40 %) vlastní hodnocení školy ve školním vzdělávacím programu nezměnilo. Celkem odpovědělo 20 respondentů.

9 Shrnutí výsledků výzkumného šetření

Informace z výzkumného šetření měly potvrdit nebo vyvrátit výzkumné předpoklady vycházející z výzkumných otázek (podkapitola 5.1).

Odpovědi v první části dotazníku měly informativní charakter. Na některých obchodních akademiích se vyučuje více oborů, proto bylo třeba pro tuto bakalářskou práci vymezit pouze obor vzdělání 6341M/02 a zjistit současný počet žáků, tříd, délku a formu studia respondentů. Vzhledem k tomu, že byli osloveni ředitelé ze všech krajů ČR, byla důležitá také lokalita školy, odkud přišly odpovědi.

První předpoklad, že ředitel školy hledá nejvhodnější autoevaluační systém pro možné úpravy ŠVP se potvrdil jen částečně. Autoevaluační plán má vytvořený v rámci autoevaluačního procesu pro hodnocení ŠVP 54,5 % ředitelů. Z nestandardizovaných rozhovorů vyplynulo, že z pěti obchodních akademií mají autoevaluační plán pro hodnocení ŠVP vytvořený pouze na dvou školách. Důvodem je časová náročnost realizační fáze a nedostatečná motivační fáze. S podobnými problémy se zřejmě potýká i 45,5 % ředitelů, kteří do dotazníku odpověděli, že nemají pro hodnocení ŠVP vytvořený autoevaluační plán.

Ve funkci koordinátora ŠVP kromě jednoho vychovatele (4,5 %), pokud nedošlo k chybné odpovědi a záměně s výchovným poradcem, nejvíce působí učitelé (36,4 %). Lze tedy předpokládat, že mají oporu v řediteli, pedagogické zkušenosti a respekt pedagogického sboru. Poměrně nízké zastoupení předsedů předmětových týmů v této funkci (13,6 %) vypovídá o časové vytíženosti předsedů v rámci ostatních nezbytných úkolů, které však s koordinací ŠVP úzce souvisí (hospitace, porady apod.). Z dotazníkového šetření také vyplynulo, že ředitelé často pověřují funkcí koordinátora ŠVP své zástupce. Důvodem může být rychlejší komunikace mezi ředitelem a zástupcem, což potvrdily i nestandardizované rozhovory. Na třech obchodních akademiích s počtem žáků 62, 155 a 300, ředitelé nedelegují funkci koordinátora ŠVP a vykonávají ji sami (13,6 %).

První předpoklad nebyl zcela potvrzen ani na základě výsledků šetření ze třetí části dotazníku, kde měli respondenti uvést, zda v návaznosti na autoevaluaci prováděli úpravy u jednotlivých oblastí ŠVP.

Z následujícího přehledu je patrné, na jaké oblasti se obchodní akademie zaměřují z hlediska úprav školního vzdělávacího programu.

Oblasti ŠVP, u kterých z hlediska úprav na základě autoevaluace převažovaly záporné odpovědi:

- Identifikační údaje – název ŠVP;
- Profil absolventa – všeobecné kompetence;
- Profil absolventa – ukončení vzdělávání maturitní zkouškou;
- Charakteristika ŠVP – celkové pojetí a cíle vzdělávacího programu;
- Charakteristika ŠVP – podmínky pro přijetí ke studiu;
- Charakteristika ŠVP – organizace výuky;
- Charakteristika ŠVP – realizace praktického vyučování;
- Charakteristika ŠVP – realizace klíčových kompetencí a průřezových témat;
- Charakteristika ŠVP – další vzdělávání a mimoškolní aktivity;
- Charakteristika ŠVP – podmínky ukončování vzdělávání;
- Charakteristika ŠVP – vzdělávání žáků mimořádně nadaných;
- Podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví při vzdělávání;
- Spolupráce s rodiči a jinými sociálními partnery;
- Zapojení do projektů a mezinárodní spolupráce.

Oblasti ŠVP, u kterých z hlediska úprav na základě autoevaluace převažovaly kladné odpovědi:

- Profil absolventa – odborné kompetence;
- Charakteristika ŠVP – způsob hodnocení žáků;
- Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním;
- Rozpracování obsahu vzdělávání v RVP do ŠVP;
- Učební plán – časová dotace;
- Učební osnovy – název a charakteristika vyučovacích předmětů;
- Učební osnovy – vzdělávací obsah všeobecných předmětů;

- Učební osnovy – vzdělávací obsah odborných předmětů;
- Materiální podmínky realizace ŠVP;
- Vlastní hodnocení školy.

U dvou oblastí se shodovalo procento kladných a záporných odpovědí:

- Profil absolventa – uplatnění na trhu práce;
- Personální podmínky realizace ŠVP.

Druhý předpoklad, že inovace ŠVP má v obchodní akademii svoje specifika se potvrdil také částečně.

V druhé části dotazníku odpovídali respondenti na otázku č. 5, zda byla v obchodní akademii v návaznosti na autoevaluaci provedena pro obchodní akademii specifická inovace ŠVP. Kladně odpovědělo 31,8 % respondentů, což bylo 7 z 22 škol, záporně odpovědělo 68,2 % respondentů.

Důvody ke specifickým úpravám, které vyplynuly z autoevaluace:

- potřeba vytvořit další školní vzdělávací program;
- potřeba doplnit ŠVP o nové zaměření;
- potřeba udělat změnu v disponibilních hodinách a v nabídce volitelných předmětů;
- potřeba upravit hodinové dotace s ohledem na naplňování ŠVP;
- potřeba výrazně se zaměřit na výuku cizích jazyků s ohledem na profil absolventa;
- s ohledem na novou podobu maturitní zkoušky potřeba zvýšit hodinovou dotaci maturitních předmětů;
- s ohledem na potřeby praxe zařadit nové vyučovací předměty.

Z výsledků dotazníkového šetření (třetí část dotazníku) vyplynulo, že ředitelé obchodních akademií přistupují na základě autoevaluace častěji k drobným úpravám školního vzdělávacího programu u všech oblastí. Nejvíce byl upravován učební plán, učební osnovy, nejméně vzdělávání žáků mimořádně nadaných. Nestandardizované rozhovory potvrdily také častější drobné úpravy u učebního plánu a osnov, ale zároveň přistupují také k zásadním úpravám v oblasti realizace praktického vyučování

Následující tabulka zpřehledňuje výsledky dotazníkového šetření z hlediska provedených úprav ŠVP na obchodních akademiích na základě autoevaluace.

Tabulka č. 4: Přehled o úpravách ŠVP na základě autoevaluace (v %)

Oblast	Zásadní úpravy	Drobné úpravy	Žádné úpravy
Identifikační údaje – název ŠVP	4,8	42,9	52,4
Profil absolventa – uplatnění na trhu práce	5,0	45,0	50,0
Profil absolventa – všeobecné kompetence	0,0	42,9	57,1
Profil absolventa – odborné kompetence	2,0	42,9	47,6
Profil absolventa – ukončení vzdělávání maturitní zkouškou	0,0	47,6	52,4
Charakteristika ŠVP – celkové pojetí a cíle vzdělávacího programu	4,8	28,6	66,7
Charakteristika ŠVP – podmínky pro přijetí ke studiu	4,8	42,9	52,4
Charakteristika ŠVP – organizace výuky	4,8	42,9	52,4
Charakteristika ŠVP – realizace praktického vyučování	15,8	26,3	57,9
Charakteristika ŠVP – realizace klíčových kompetencí a průřezových témat	0,0	42,9	57,1
Charakteristika ŠVP – další vzdělávací a mimoškolní aktivity	4,8	38,1	57,1
Charakteristika ŠVP – způsob hodnocení žáků	0,0	57,1	42,9
Charakteristika ŠVP – podmínky ukončování vzdělávání	0,0	47,6	52,4
Charakteristika ŠVP – vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, se zdravotním postižením a zdravotním znevýhodněním	4,8	47,6	47,6
Charakteristika ŠVP – vzdělávání žáků mimořádně nadaných	4,8	19,0	76,2

Rozpracování obsahu vzdělávání v RVP do ŠVP	10,0	65,0	25,0
Učební plán – časová dotace	20,0	75,0	5,0
Učební osnovy – název a charakteristika vyučovacích předmětů	20,0	40,0	40,0
Učební osnovy – vzdělávací obsah všeobecných předmětů	0,0	80,0	20,0
Učební osnovy – vzdělávací obsah odborných předmětů	20,0	65,0	15,0
Materiální podmínky realizace ŠVP	15,0	40,0	45,0
Personální podmínky realizace ŠVP	20,0	30,0	50,0
Podmínky bezpečnosti a ochrany zdraví při vzdělávání	0,0	40,0	60,0
Spolupráce s rodiči a jinými sociálními partnery	0,0	35,0	65,0
Zapojení do projektů a mezinárodní spolupráce	10,0	25,0	65,0
Vlastní hodnocení školy	0,0	60,0	40,0

Zdroj: Výsledky dotazníkového šetření (třetí část dotazníku, str. 41 až 54) – odpovědi ředitelů OA

Třetí předpoklad, že obchodní akademie častěji inovuje svůj ŠVP v návaznosti na autoevaluaci, se potvrdil u poloviny respondentů z hlediska drobných úprav, které byly provedeny v každém školním roce od zavedení školního vzdělávacího programu.

Tabulka č. 5: Četnost úprav ŠVP od jeho zavedení v návaznosti na autoevaluaci (v %)

Období	Zásadní úpravy	Drobné úpravy
V každém školním roce	4,5	50,0
V průběhu vzdělávacího cyklu	31,8	31,8
Po ukončení vzdělávacího cyklu	54,5	13,6
ŠVP nebyl upravován	9,1	4,5

Zdroj: Výsledky dotazníkového šetření (druhá část dotazníku, str. 38) – odpovědi ředitelů OA

V návaznosti na autoevaluaci byly na obchodních akademiích provedeny zásadní úpravy většinou až po ukončení vzdělávacího cyklu, naopak drobné úpravy převažovaly v každém školním roce.

V průběhu vzdělávacího cyklu byla četnost provedených zásadních úprav shodná s drobnými.

Školní vzdělávací program zásadně neupravovali od jeho zavedení na 2 školách a drobné úpravy nebyly provedeny vůbec na 1 obchodní akademii z celkového počtu 22.

Z nestandardizovaných rozhovorů vyplynulo, že ředitelé prováděli každý školní rok drobné úpravy školního vzdělávacího programu a po ukončení vzdělávacího cyklu všichni uvedli, že museli zásadně upravit vzdělávací obsah odborných předmětů na základě autoevaluace společně se sociálními partnery, kteří se školami spolupracují v rámci odborných praxí. Zároveň rozhovory potvrdily, že dosud byla opomíjena oblast podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při vzdělávání.

Závěr

V úvodu této závěrečné bakalářské práce jsou popsány problémy, se kterými se potýkali ředitelé obchodních akademií při tvorbě školního vzdělávacího programu. V té době měli také za povinnost zpracovávat autoevaluační zprávu, ve které bylo zahrnuto i naplňování cílů školního vzdělávacího programu. Na základě novely školského zákona se tato povinnost zrušila a v současné době slouží autoevaluace pouze jako podklad pro zpracování výroční zprávy o činnosti školy. Ředitelé tak mají možnost si sami určit rozsah a kritéria pro autoevaluaci.

Školní vzdělávací program je vizitkou každé školy a v dnešní době výrazně ovlivňuje zájem uchazečů o studium oboru obchodní akademie. Kvalita školního vzdělávacího programu také úzce souvisí s úspěšností u maturitní zkoušky, uplatněním absolventů na trhu práce a možnostmi dalšího vzdělávání.

Teoretická část bakalářské práce vymezuje kurikulární reformu a autoevaluaci, specifikuje vzdělávání v obchodních akademiích, rámcový vzdělávací program, školní vzdělávací program a učební plán oboru 6341M/02 obchodní akademie. Teoreticky jsou dále popsány fáze autoevaluace a role ředitele, středního managementu a ostatních aktérů školy v rámci autoevaluačního procesu. V závěru této části je vysvětlen pojem inovace ve vzdělávání, zaměřený na inovaci školního vzdělávacího programu v návaznosti na autoevaluaci.

Cílem výzkumného šetření v **praktické části bakalářské práce** bylo zjistit, co dává obchodním akademiím podnět k úpravám školního vzdělávacího programu v souvislosti s vlastním hodnocením, zda přistupují k inovacím ŠVP a jak často.

Ředitelé obchodních akademií nemají v současné době na všech školách vytvořený autoevaluační plán pro hodnocení školního vzdělávacího programu, autoevaluace pak není systematicky plánovaná a řízená, jako tomu bylo v době jeho zavedení. Ve funkci koordinátora ŠVP působí převážně učitelé a zástupci ředitelů, na některých školách i sami ředitelé. Rozhodující jsou pedagogické a řídicí zkušenosti.

Na základě autoevaluace na obchodní akademii nejčastěji upravují učební plán a učební osnovy. Zvyšují hodinové dotace maturitních předmětů ve spojitosti s novou podobou maturitní zkoušky, mění nabídku volitelných předmětů a výrazně se zaměřují na výuku cizích jazyků, zařazují nové předměty a mění vzdělávací obsah předmětů s ohledem na potřeby trhu práce. Ředitelé také přistupují k tvorbě dalšího ŠVP s novým zaměřením.

V malé míře je autoevaluace na obchodní akademii zaměřena na oblast vzdělávání žáků mimořádně nadaných a na celkové pojetí a cíle vzdělávacího programu. Podobně je tomu u oblasti spolupráce s rodiči a jinými sociálními partnery a u zapojení do projektů a mezinárodní spolupráce, jak vyplynulo z dotazníkového šetření. Naopak ředitelé pražských obchodních akademií během nestandardizovaných rozhovorů uváděli, že spolupráce se sociálními partnery je pro ně zásadní a pravidelně hodnocenou oblastí.

Ředitelé obchodních akademií z hlediska četnosti úprav přistupují k zásadním úpravám většinou až po ukončení vzdělávacího cyklu, drobné úpravy provádějí častěji každý školní rok. V menší míře provádějí zásadní a drobné úpravy také v průběhu vzdělávacího cyklu. Na některých obchodních akademiích ředitelé dosud školní vzdělávací program od jeho zavedení v návaznosti na autoevaluaci dosud neupravovali.

Vzhledem k tomu, že se všechny tři výzkumné předpoklady potvrdily pouze částečně, nabízí se následující doporučení pro ředitele obchodních akademií, ale i pro ředitele ostatních středních škol s podobným oborem vzdělání.

Doporučení:

- provádět SWOT analýzu naplňování školního vzdělávacího programu;
- zaměřit se na motivaci pedagogických pracovníků ke změnám;
- vytvořit autoevaluační plán pro jednotlivé oblasti školního vzdělávacího programu;
- zapojit do autoevaluačního procesu všechny aktéry školy;
- podrobně zformulovat a zdůraznit přínos provedených inovací ŠVP oproti předchozímu školnímu roku ve výroční zprávě.

Tato závěrečná bakalářská práce by měla být odrazovým můstkem pro hlubší šetření daného tématu a inspirací ke změnám zvláště pro ředitele obchodních akademií, kteří od zavedení školního vzdělávacího programu neprovedli dosud jeho inovaci.

Seznam použité literatury

- GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-185-0.
- HAVLÍK, R. *Úvod do sociologie*. 6. vyd., přepracované. Praha: Karolinum, 2015. ISBN 978-80-246-2843-1.
- KARLÍČEK, M. *Základy marketingu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013. 255 s. ISBN 978-80-247-4208-3
- KAŠPAROVÁ, J. a kol. *Metodika tvorby školních vzdělávacích programů SOŠ a SOU*. 1. vyd. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání, 2008. ISBN 978-80-85118-12-4.
- LHOTKOVÁ, I., TROJAN, V., KITZBERGER, J. *Kompetence řídicích pracovníků ve školství*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2012. 104 s. ISBN 978-80-7357-899-2.
- MOLNÁR, Z. a kol. *Pokročilé metody vědecké práce*. Praha: Profess Consulting, s. r. o., 2012. 138 s. ISBN 978-80-7259-064-3
- MŠMT. *Národní program rozvoje vzdělávání v České republice*. Ústav pro informace ve vzdělávání – nakladatelství Tauris, 2001. 96 s. ISBN 80-211-0372-8.
- POLÁCHOVÁ VAŠŤATKOVÁ, J. a kol. *Autoevaluace v praxi českých škol*. 1. vyd. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, 2011. 235 s. ISBN 978-80-86856-91-9.
- PRŮCHA, J. *Alternativní školy a inovace ve vzdělávání*. 3. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2012. 192 s. ISBN 978-80-7178-999-4.
- PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. 400 s. ISBN 978-80-262-0403-9.
- TROJANOVÁ, I. *Ředitel a střední management školy: průvodce pro ředitele a střední management ZŠ a SŠ*. 1. vyd. Praha: Portál, 2014. 176 s. ISBN 978-80-262-0591-3.
- TROJAN, V. *Pedagogický proces a jeho řízení*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 92 s. ISBN 978-80-7478-539-9.
- WALTEROVÁ, E. *Školství – věc (ne)veřejná: názory veřejnosti na školu a vzdělávání*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2010. 307 s. ISBN 978-80-246-1882-1.

Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání 63-41-M/02 Obchodní akademie. Vydalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy dne 28. 6. 2007, č. j. 12 698/2007-23.

Vyhláška č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy.

Vyhláška č. 225/2009 Sb., kterou se mění vyhláška 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy.

Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 472/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

ČŠI. [online]. Praha: květen 2014 [cit. 2015-11-03]. Dostupné z WWW: <<http://www.csicr.cz/Informacni-systemy-QL/Informacni-systemy>

Internetový portál SeznamŠkol.eu. [online]. [cit. 2015-10-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.seznamskol.eu/typ/obchodni-akademie/>

MŠMT. Č. j.:MSMT-4385/2015-1 ze dne 20. dubna 2015. *Opatření ministra školství, mládeže a tělovýchovy*. [online].[cit. 2015-10-25]. Dostupné z WWW: <http://www.msmt.cz/uploadst/021/0211/dodatky_rvp/dodatek_k_RVP_6341M02_Obchodni_akademie

Seznam použitých zkratk

ČŠI	Česká školní inspekce
DVPP	Další vzdělávání pedagogických pracovníků
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
OA	Obchodní akademie
RVP	Rámcový vzdělávací program
ŠVP	Školní vzdělávací program

Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazník pro ředitele a ředitelky obchodních akademií